ՏԱՐԻ 45րդ — ԹԻՒ 259 — Կ. ՊՈԼԻՍ, ՓԵՏՐՈՒԱՐ 19/4 ՄԱՐՏ 1902 — 24 ԶԻԼԳԱՏԷ 19 ՇՈՒՊԱԹ 1317 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖՔԵԱՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

MANZOUMÉ-I-EFKIAR
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN, POLITIQUE, FINANCIER ET LITTÉRAIRE
Directeur-Propriétaire
OHANNÈS F. KAÏSÉRIAN
38, *Grand' rue de la S. Porte*, 38
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ՔԷՕՍԷՐԵԱՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն տեսակ գրութիւններ։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի ճատտէսի, 38
Ամբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղշ.	50
Գաւառներու համար	108 ղշ.	60

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

ՄԱՆԶՈՒՄԷ
ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ
ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ

ԱՄԷՆՔՆ ԱԼ ԹՈՂ ԿԱՐԴԱՆ
ՎՆԱՍ ՉՈՒՆԻ

Շաբաթէ մը ի վեր նամակներ կ'ըստանանք գաւառներու ընթերցողներէն, որոնք բաժանորդագրուիլ կ'ուզեն «Մանզումէ»ի, բայց ոմանք կը մտածեն բաժնեգինը նեփակ ղրկել և կը խնդրեն որ Թերթերը ղրկենք, առաջին առթիւ դրամը գանձելու պայմանով, ոմանք ալ, «բաժնեգինը պատրաստած ենք, չենք գիտեր ինչ միջոցով ղրկենք» կը հարցնեն։

Այս բազմաթիւ խնդրանքներուն անկարելի ըլլալով անհատապէս պատասխանել, ներկայիւս կը փութանք բացարձակապէս ծանուցանել թէ՝

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ
ԿԱՆԽԻԿ Է
ԱՊԱՌԻԿ ՉԿԱՅ Ո՛Չ ՈՔ Է ՄԷԿՈՒ ՀԱՄԱՐ

բաժանորդ գրուիլ ուզողը կրնայ բօսթային աւանդ տալ դրամը որ վստահապէս կը հասնի մեր ձեռք. Նոյնպէս կարելի է Օսմ. բօսթատան փուլ ղրկել քան հատ ղրուշնոց փուլը մէկ մեծիտ հաշուով։

Այս պայմանը կը յիշեցնենք նաեւ այն մեծայարգ բաժանորդներուն, որոնք Մանզումէի հրատարակութեան օրէն ի վեր Թերթ կ'առնեն և չեն բարեհաճած դեռ փոխարէնը ղրկել։ Այնպիսիներ կ'սպասե՞ն արդեօք որ տարի մը Թերթ կարդալէ ետքն Ս. Շ. ԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿն ալ ձրի որսան։

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԵՐԵՒՈՅԹՆԵՐԸ

Շատ անգամ առիթ կ'ունենանք ընտանեկան և ընկերական հաւաքումներու մէջ այս ու այն անձին նկատմամբ լսել նպաստաւոր կամ աննպաստ կարծիքներ։

Մեր մէջ զօրացած է, արդարեւ, քննադատութեան ոգին. բայց ոչ ուղիղ բանին, այլ Թիւր, ոչ-անկեղծ եղանակով քննադատութեան ոգին։

Արտաքին երեւոյթին, հագուստին ու կապուստին չատ մեծ կարեւորութիւն կու տանք։ Երբ կը տեսնենք մարդիկ՝ որոնք ճոխ հագուած են, չափազանց կը զմայլինք անոնց բարոյական արժանիքին վրայ ալ. և ընդհակառակն, անոնք որ պատշաճ խնամքը նոյն իսկ մը գլանան իրենց արտաքին երեւոյթին, կ'արհամարհենք այնպիսիները։

Այս անգիտակից գնահատումները կ'ենթադրեն անշուշտ անմշակ միտք մը և անխնամ տրամաբանութիւն մը։

Արտաքին երեւոյթէն դատել մէկը, երբեմն փիլիսոփայական էր և ընդհանուր. և մինչեւ հիմակ ալ կարելի չէ այդ վարդապետութիւնը մեկուսացնել։ Արտաքին երեւոյթներ ընդհանրապէս ներքինին արտայայտութիւններն են, այս սկզբունքը անհերքելի է։ Բայց, որպէս զի կարող ըլլանք արտաքինէն ներքինը դատել ու ճանչնալ, հարկ է բնախօս հոգեբան մը ըլլալ և փորձ։

Երբ եւրոպական քաղաքակրթութիւնը դեռ այսչափ չէր ներգործած մեր բարքերուն ու վարքին վրայ, այն ատեն եւս կարելի էր դուցէ արտաքինէն դատել ներքինը։ Բայց այժմ երեւոյթները փոխուած են բոլորովին. քաղաքակրթութիւնը մէկ մէկ կեղծաւոր դարձուցած է զմեզ. ամէնէն չար մարդիկ, իբրեւ ամէնէն բարին կը ներկայանան։

Անոնք որ չեն սիրած մարդուն հոգին ու անոր զանազան երեւոյթները, անոնք որ՝ չեն իմաստասիրած մարդկային բարի և չար կիրքերը, ու անոնց արտայայտութեան եղանակները, բազմազան երեւոյթները, անոնք միշտ կը խաբուին. անոնց նպաստաւոր կամ աննպաստ կարծիքներն ու համոզումները անստոյգ են և անկարեւոր. անոնք խաբուած են դժբաղդաբար։

Այո՛, յայտնի է անշուշտ չատերուն թէ՝ գիտութեանց միջոցաւ կարելի է նոյն իսկ ո՛ և է անհատի ներքին նկարագիրը ճանչնալ՝ իր դէմքէն, իր հագուստները կրելէն, կօշիկները հինցնելու կերպէն, իր գրուածքէն, իր ստորագրութենէն և անոր հիւսակէն։

Բայց այս մասնաւոր գիտութիւն մըն է, որմէ ընդհանրապէս զուրկ են մեր չատ մը քննադատողները՝ որոնք ամէն ինչ արտաքին երեւոյթէն միայն կը ճանչնան ու կը վճռեն։

Զարախօսութիւնը. ահա՛ այս անհիմն և անստոյգ քննադատութեան արդիւնքն է սոսկական։

Բայց մեր նպատակն է ցոյց տալ թէ՝ այս կեղծ երեւոյթները քանի՛ քանի՛ ընտանեկան դժբաղդութեանց ծնունդ տուած են։

Մեր ծնողքները և երկսեռ երիտասարդները, քիչ բացառութեամբ, ենթակայ են այս խաբկանքին։

Մեր աղջիկները սեռային արթնութիւն մը կ'ունենան, արդէն չատ կանուխ, ինչ որ միջավայրին, կլիմային և քաղաքակրթութեան հրաանքին համեմատ կը տարբերի զգալապէս գաւառներուն մէջ։ Այդ աղջիկները 13-14 տարեկան անփորձ հասակի մը և վիճակի մը մէջ կը սկսին անմիջապէս փնտռել իրենց կենակիցը ապագայ, և սիրել. բայց երանի թէ չխաբուէին և այդպէս ինքզինքնին չենթարկէին աներեւակայելի դժբաղդութեանց։

Դժբաղդաբար, ամուսնութիւնը՝ որ երջանիկ կեանք մը կ'ենթադրուի, կը դառնայ դժոխք մը և ինչո՞ւ։— Որովհետեւ խեղճ և անփորձ ու միամիտ աղջիկը դեռատի, չէ քննած երբե՛ք իր ընդունած երիտասարդին ներքին բարոյական նկարագիրը։ Չէ ստուգած անոր ֆիզիքական առողջութիւնը և չէ կազմած գաղափար մը անոր նիւթական կարողութեան վրայ։

Անփորձ աղջիկը սոսկապէս խաբուած է երիտասարդի մը «չիք» հագուածքէն, «կոտրտուկ» քալուածքէն, փաղաքշոտ խօսակցութենէն և համակերպող Թոյլ նկարագիրէն։

Խեղճ աղջի՛կ, ինչո՞ւ այդքա՛ն անխորհուրդ կը համակրիս անծանօթի մը, ինչո՞ւ այդքա՛ն Թեթեւ ըմբռնումով մը կը վերաբերուիս ամուսնական կեանքի մը։ Շա՛տ կը սխալիս. այս դարը քաղաքակրթութեան հրաանքին առջեւ այլափոխուած է. հարուստը աղքատ է, և աղքատը հարուստ. — արտաքին երեւոյթներն իսպառ քողարկած են իրականը, հարկ է չրջահայեաց և պաղ արիւնով դիտել աշխարհը, եթէ կը փափաքինք իրապէս ճանչնալ մեր շուրջինները։

Մեր երիտասարդները արտաքին ձեւերով կը փափաքին ինքզինքնին ցոյց տալ այն՝ ինչ որ չեն։ Ահա անյաջողութեան գլխաւոր պատճառը. մենք մեր առաջին գործունէութեան շրջանին մէջ, փոխանակ խնայող և անտեսագէտ ըլլալու, կը ջանանք չափազանց ճոխ երեւոյթ մը տալ մեր կեանքին, կ'ուզենք մեր դէմինները խաբել։

Կը ճանչնանք երիտասարդներ՝ որոնք չատ համեստ վարձքերով կը ծառայեն վաճառատան մը մէջ. բայց իրենց արտաքին կերպարանքէն կարելի չէ երբեք ենթադրել այդ ծառայական կեանքը։ Այս ողորմելիներն ալ ահա կ'ուզեն ինքզինքնին համակրելի ընծայել և իրենց ձգել այն միամիտ փափկասիրտները՝ որոնք վարժուած են արդէն արտաքինէն դատելու ամէն ինչ։

Այս ընկերային երեւոյթները, չատ մը դժբաղդ իրականութեանց ծնունդ կու տան ահա՛, և այս կեանքը՝ ամուսնական՝ որ սահմանուած է երջանկութիւն պատրաստելու, կը դառնայ դժբաղդութեանց օթեւան մը։

Ցաւի դաստիարակութեան մը արդիւնքն է այս. մեր վարժարանները պարտին անկեղծ նկարագիր մը կազմել իրենց խնամոց յանձնուած դեռատիներու սրտին մէջ, և ծնողք պարտին խելացի յորդորներով զայն արծարծել։

Քանի՛ քանի՛ ընտանիքներ կը ճանչնանք որոնք ենթակայ են այս անակնկալ դժբաղդութեան, մի միայն անխորհուրդ ընտրութեան մը պատճառաւ։

Շատ կը խորհինք ու չատ կը գրենք այս խնդիրներուն վրայ, բայց չատ քիչեր կ'օգտուին կամ կը խրատուին այդ կարգի գրուածքներէ. ոմանք վարժուած են արդէն Բերբոն միայն կարդալու, իսկ եթէ վարժուին ո և է Թերթի մասնաւոր յօդուած կարդալու, անպատշաճ բացատրութեամբ մը մէկ կողմ կը նետեն Թերթը, ի հարկին հայհոյանք մը արձակելով գրողին ճակատին կամ երեսին։

Ահա մեր բարքին մէկ կողմն ալ. դեռ չենք վարժուած օգտակար ընթերցանութեամբ պարապելու, դեռ չենք ճանչնար նոյն իսկ մեր տկար կողմն ու չենք դարմաներ զայն։

Հիւանդ ենք ու բժիշկի չենք դիմեր,

Ահա՛ անգամ կեանքը որուն առջեւ կը խորտակուին ամէն անհատական ճիգ, կը չեզոքանան ամէն անհատական կորով ու ձեռներէցութիւն, ձեռնպահ կը մնան զգայուն ու խորհող մտքերն ամէն, կը վհատին վերջապէս անոնք՝ որոնք սիրայօժար պաշտօն ստանձնած են մատնանշել ընկերային չարիքները և զգուշացնել ապագայ անպատեհութիւններէն։

ԱՐԱԿԱՑ

ՅԱՋՈՂԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՎԵՐԱԲԵՐՈՒԻԼ

Իրաւ է որ, բարձր իմացականութեան՝ հանճարի տէր մարդեր չատ կան, սակայն անոնց հարիւրին իննսունը չեն կրնար իսկապէս փայլեցնել իրենց բնատուր ձիրքերը, ու կը մարին ժողովուրդին է՛ն վար խաւերուն՝ աղտոտ բարքերու մէջ։

Տեղ մը, չատ սովորական գործերով ու ապրելակերպով մը կրնայ բարձրանալ մէկը, մինչդեռ նո՛յն կերպով, այդ նո՛յն մարդը, չպիտի կրնայ իր դիրքը պահել ուրիշ ասպարէզի մէջ. հո՛ն «միջավայրի ազդեցութիւնը» իր գործերուն ազդակը կ'ըլլայ, ու այսպէս կեանքի մէջ, միջավայրէ միջավայր կը տարբերին յաջողելու պայմանները։ Ընդունուած ճշմարտութիւն մըն է թէ՝ առողջ նկարագրով մա՛րդը, ո՛ւր որ՝ ի՛նչ ասպարէզի մէջ որ ալ ըլլայ, կրնայ յաջողի՛լ ու ինքզինքը փայլեցնել՝ իր յարատեւ ջանքերուն չնորհիւ, եթէ ունի փայլելու տեսակ յատկութիւններ։

Սակայն երբ աչքերնիս աշխարհի ո և է մասին չուրջը դարձնենք, պիտի տեսնենք որ չատ մը անկարողներ յաջողութեան «զէնիթին» կը մօտենան ու անոնց քովիկը ուրիշներ՝ հակառակ ճշմարիտ արժանիք ունենալնուն՝ անկումի «նատիր»ին հասած են, չա՛տ պարզ պատճառներով — որովհետեւ վարուիլ չեն գիտեր։

Գիրքերու էջերուն մէջ նշանակուած պատկերները, այնքա՛ն կը տարբերին գործնականէն, որքան տարբեր են սե՛ւն ու ճերմա՛կը։

Հոգեբան, փիլիսոփայ, իմաստասէր, գրագէտ, գիտուն ըլլալը բաւական չէ ազդեցիկ դիրք մը գրաւելու համար աշխարհիս ո և է մասին մէջ. հարուստ ըլլալն ալ բաւական չէ բարոյական ազնիւ ազդեցութիւնը ձեռք ձգելու համար։ Քանի՛ գիտուններ, հարուստներ կան, որ իրենց չուրջիններէն արհամարհանք միայն բաժին ստացած են, փոխան իրենց մատուցած բոլոր ծառայութիւններուն՝ որոնց մատուցումին ձեւը չէ կրցած նպատակին ստարել։

Ճշմարտապէս ապրելու՝ յաջողելու համար, պէ՛տք է վարուիլ գիտնալ, ա՛յն մարդոց հետ որոնցմէ շրջապատուած ենք, մի՛շտ պէտք է նկատի առնենք անոնց ես՝ը, խորհինք թէ անոնք ալ մեզի պէս արժանապատուութիւն մը ունին, որ այնքա՛ն դիւրաւ կրնայ վիրաւորուիլ՝ որքա՛ն մերը։

Ամէն գործէ աւելի վարպետութիւն ու փափկանկատութիւն կը պահանջէ ժողովուրդին՝ մեր ապրած համայնքին վերաբերուելու գործը։

Շփումը՝ յաջողութիւն է, վերաբերուի՛լ վարուիլ գիտնալն ալ յաջողելու առաջին պայմանը

ՊԵՐՆՄԻՆ

ԳԱՒԱՌՆԵՐԷՆ

Արհեստները՝ Դարանիսարի մէջ.— Տեղւոյս առաջն. տեղապահը.— Աղքատախնամութիւն.— Գործադրութիւն.— «Նիւհօմ»ի և «Սինկեր»ի գործակալութիւնները.— Նուիրատուութիւններ։

Ինչպէս գիտել տուած էր «Մանզումէ»ի չրջուն Թղթակիցը՝ Պ. Գասպար Ժամակոչեան, «Մանզումէ»ի մէջ հրատարակուած իր մէկ Թղթակցութեամբ, Դարանիսարի հայ հասարակութեան մէջ արհեստները՝ զարգացած չեն, և հայ արհեստաւորներ չատ քիչ կը գտնուին. մի՛ միայն ոսկերչութիւնն է որ յառաջ գացած է, և այս արհեստով զբաղող հազիւ 9-10 հոգի կայ։ Մնացած բոլոր արհեստները գրեթէ առանց բացառութեան ամենախեղճ վիճակի մէջ են։

Դարանիսարցիները տեսակ մը արհամարհանք ունին արհեստներու հանդէպ, և սակայն կրնանք ըսել պարզապէս առանց քաշուելու. մինչեւ հիմա չէ տեսնուած հարուստ մը որ իր որդին արհեստաւոր ըրած ըլլայ, կը կարծեն որ արհեստաւորները անպատիւ կ'ըլլան. բայց պէտք է լաւ գիտնան որ «Բէնէօրը մօրթը լընդորու էր-բէ»։ Եւ ինչո՞ւ համար այսպէս Դարանիսարցին չ'աշխատիր արհեստները յառաջ տանելու, և ընտիր արհեստաւորներու խումբ մը ունենալու, պատճառը չա՛տ դիւրին է հասկնալ։ Ասկէ 8-9 և աւելի չատ տարիներ առաջ, երբ չոգեկառքն ալ հոս եկած չէր, Դարանիսարցին իր մէկ չէքի ափիոնը, զոր չա՛տ ու չատ աժան գնած էր գիւղացիէն, կը ծախէր 2-300 ղրչ.ի, որով ահագին չահի դուռ մը կը բացուէր իր առջեւ. այսպէս, քանի որ ափիոնի վաճառականութենէն ահագին գումարներ կը վաստկէին, պէտք չէին զգար արհեստներու դիմելու և ափիոնին եռեւէն կը վազէին միահամուռ. ահա՛, ինչ որ կուրցուցած է անոնց աչքը։ Սակայն ժամանակները կը փոխուին. հիմա ա՛լ դադրած են այդ մե՛ծ մե՛ծ չահերը, չոգեկառքը փոխեց այդ հին դիրքը՝ զոր Դարանիսարցին հիմա սիրտի մաշուքով կը պատմէ, իբր անցած առեւտ. յաջողութիւններու պատմութիւնը. Դարանիսարցին իր մէկ չէքի ափիոնը զոր 80-85 ղրչ.ի գնած է, հիմա կը ծախէ 70-75 ղրչ.էն, որով մեծ վնասներ կ'ընէ քանի մը տարիներէ ի վեր. և ժամանակին դիզուած խոշոր գումարները կը հալին չնորհիւ անոնց, որոնց ի տես Դարանիսարցիին սիրտը ու հոգին կը հալին ու կը մաշին... և այս ամէնը ինչո՞ւ. որովհետեւ արհեստներու կարեւորութիւն չեն տուած։

Քաղաքիս ազգ. վարժարաններու տեսուչը, հոս գալէն ի վեր մի՛շտ կը ջանայ հասկցնել արհեստներու կարեւորութիւնը. և ո՛ւր որ ալ գտնուի՝ կը չեշտէ սակա, յորդորելով որ արհեստներու աւելի կարեւորութիւն տան։

Նոյնպէս, տեղւոյս առաջն. տեղապահ Տ. Մկրտիչ Ծ. վրդ. Ազնաւուրեան՝ որ քանի մը ամիսէ ի վեր հոս կը գտնուի կտակային և ուրիչ գործերու կարգադրութեան համար, ամէն առթիւ ջանացած է հասկցնելու թէ Դարանիսարցին չա՛տ ու չատ սխալած է արհեստները չմշակելով. իր քարոզները բոլորն ալ գրեթէ ժողովուրդին տնտեսական և բարոյական վիճակին չուրջը կը դառնան. այս յորդորները եւ այլն, բաւական ազդեցութիւն ըրին ժողովուրդին վրան։ Եւ հիմա ուրախ ենք յայտարարելով որ Դարանիսարցին ձեռ-

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ (45)

ԿՈՐՈՆ

ԺԱՎԷԼ
ՓՈՂՈՑԻՆ ՈՃԻՐԸ

Գ.

ԲԱՐԻԶԻ ՓՈՔՐ ԴԺՈԽՔՆԵՐԸ

Աւելի ուժով տապլտկելու սկսաւ, ա՛լ քիչ մը ուժով սկսայ զարնել... իրաւունքը օրէնքին կողմն է, չէ՞... ահաւասիկ ինչպէս ճանչցայ զինքը, այն ատեն տասնըհինգ տարեկան էր։

Տէրվալ չատ կը զուարճանար ոստիկանին պատմութիւնով.

—Ատ մարդոց վրէժխնդրութենէն չէ՞ք վախնար։

—Մ՛, եթէ ուշադրութիւն տայինք այդ բաներուն, մէկ աւազակ անգամ չպիտի կրնայինք ձերբակալել...

Լըրիչ այս խօսքը ըսած էր բարեմիտ կերպով մը, առանց կասկածելու թէ մէկ նախադասութեան մը մէջ ամփոփուած էր բովանդակ այն անձնուիրութիւնը, իր անձնական ապահովութեան՝ բովանդակ այն մոռացումը որ անհրաժեշտ է ոստիկանին իր ընկերային պաշտպանի արուեստը արժանաւոր կերպով կատարելու համար։

—Անչո՛ւշտ պէտք է հսկել, չարունակեց... երբ առիթը ներկայանայ... բայց այդ հազուագիւտ է... դիւրաւ չեն նետուիր գործի... պէտք է բազմաթիւ ըլլան և յանկարծակի մեր վրայ նետուելնուն վստահ ըլլան ատոնք բանի մը ձեռնարկելու համար... տեսէ՛ք, պարոն Տէրվալ, ուրոնց նայեցէք... ա՛տ ուժ պիտի տայ ձեզի...

Երեք մարդեր, երեք հսկաներ ներս մտեր էին, հալերու բեռնակիրի կապոյտ պլուզը հագած և գլուխնին ծածկած աւանդական Թաղիք գլխարկով։

—Օ՛ն, ասոնք բռունցքնին տեղը մարդիկ են և պատուական ալ մարդիկ, ինչ որ բնաւ միւս չըներ, չարունակեց ոստիկանը։

Կամաց կամաց, եռանկիւնաձեւ պզտիկ սրահը, որ գինետան ամբողջ գետնայարկը կը բռնէր, ամէն դասակարգի աչխատաւորներով կը լեցուէր, որոնք գործի սկսելէ առաջ հոն կու գային ապուր մը ուտելու և գաւաթ մը գինի խմելու համար։

Հաչուեսեղանին չուրջը, ուր բազմաբաղ գինետան տիրուհին կը բազմէր, խումբ մը կառապաններ վերջին գործադուլին վրայ կը ճառէին, պզտիկ գաւաթներու մէջէ ումպ ումպ խմելով ըմպելին, որ յետոյ ու տրամաբանական կերպարանափոխութիւնն էր ցորենին դէչ կամ աղէկ տարած յաճախորդներու պախչիչներուն։

Անոնց քով, բանջարեղէն ծախողները և ուրիչ կիներ որ հոն «բաղդ գտնելու» եկած էին։

Սեղաններուն առջեւ մսավաճառներ, հացագործներ, ծխավաճառ կիներ նստած էին. և բոլոր այս մարդիկը բարձրաձայն կը խօսէին։

Խուլցնող խառնաչփոթ աղմուկ մըն էր, որոնցմէ երբեմն աւելի բարձրեր կ'ելլային, խոչոր քահքահներ, կիներէն մէկուն նետած բաց խօսքէ մը պատճառուած, պատուական կին մը որ իր պատուաւորութիւնը խօսքերէն դուրս ուրիշ տեղ մը կը դնէր։

Հալերու կեանքին այս պատկերը Տէրվալը չատ կը չահագրգռէր։

—Կը տեսնէ՞ք, ըսաւ Լըրիչ, վարը, աչխատութիւնն է... սուս փուս են, կ'աչխատին հա՛, բայց քաջ մարդիկ են... վերը, քէֆ քչողները և... պարոններ, իմ հին ծանօթիս տեսակէն։ Ես աւելի գետնայարկը կը սիրեմ, Թէեւ չքեղութիւն մը չկայ հոն...

Ծերուկ մը եկաւ նստաւ Տէրվալի և Լըրիչի սեղանին առջեւ։

—Վա՜յ, հայր Անօթէն... ինչպէ՞ս էք ծերուկս։

Եւ ծերուկը երկրաչափին ներկայացնելով.

—Յանձնակատարներու երեցագոյնը... քառասուն տարի կայ որ հայր Անօթէն հալերու չուրջը իր այդ պաշտօնը ի գործ կը դնէ։ Եւ չեմ կարծեր որ սուտ խօսած ըլլամ երբ ըսեմ թէ ատոնց բոլորն ալ կը ճանչնայ ինքը... հոս գալէն ի վեր, ապահով եմ որ Ռիվօլի փողոցէն անդին անցած չէ։

—Ճիշդ է, ըսաւ ծերուկը, կոչտ ձայնով մը։ Ինչ հարկ անկիւնդ ձգել, երբ հոս երջանիկ եմ։

—Փիլիսոփա՛յ...

—Չեմ գիտեր ինչ կը նշանակէ ձեր այդ բառը, պարոն քննիչ... բայց գիտեմ որ բնաւ հանգիստ աւրած չեմ...

—Կառաօ՛ն, բան մը մեր Անօթէին։

—Ապսէնթ մը...

Եւ երբ Տէրվալ քիչ մը զարմացած չարժում մը կ'ընէր.

—Քառասուն տարիէ ի վեր, օրը երեք գաւաթ կը խմեմ ատկէ, պարոն, ըսաւ յանձնակատարը... ատ է որ իս կը պահէ։

(Շարունակելի)

նարկած է այնպիսի արհեստի մը՝ որ չա՛տ շահաւէտ է, և որ մինչև հիմա ո՛չ մէկ Հայու ձեռք կը գտնուէր հոս, խաղախորդութիւնը։ Այս տարի քաղաքիս ազգ. վարժարանի տնօրէնութիւնը դպրապետութեան պաշտօնին կանչած էր Մանուկ էֆ. Ազգապատեան (Ատաբազարցի) որ շա՛տ լաւ գիտէ խաղախորդութեան արհեստը, և կրնայ ուրեմն աշակերտներուն հաւասար ապրանք հանել։ Արդի հոգաբարձութիւնը ուզելով օգտուիլ այս բարեպատեհ առիթէն, խաղախորդարան մը բացաւ ուր հիմա կ՚աշխատին 10 տղաներ, յիշեալ էֆէնտիին հսկողութեան տակ։ Հոգաբարձու էֆէնտիները իրենք իրենցմէ հիմակուհիմա 100 ոսկի դրամագլուխ դրած են, և հոգաբարձութեան ատենապետը, Գառնիկ էֆ. Ըշըլեան իր տունին տակը գտնուող ընդարձակ մէկ տեղը խաղախորդարանի յատկացուցած է։ Յունվար 15էն ի վեր կ՚աշխատին և մօտ օրէն ապրանք ալ պիտի հանեն։ Այս արհեստարանը աշխատող տղաները ամբողջ տարի մը ձրիապէս պիտի աշխատին, ու եթէ յաջորդ տարիներուն ալ ուզեն մնալ, իրենց արժանիքին համեմատ վարձք մը պիտի առնեն. գոյացած շահին մէկ մասն ալ ազգ. վարժարանին յատկացուած է՝ ինչ որ աւելի կը բարձրացնէ ձեռնարկին արժանիքը։

Իցի՜ւ թէ այս տեսակ ձեռնարկներ ընողներ ըլլային ուրիշ արհեստներու համար ալ։

Հոս կայ նաեւ ուրիշ զարգացած արհեստ մը, թելագործութիւն. արհեստ մը՝ որով ամէն տեսակ թելեր (արծաթէ, պղինձէ, եւլն.) կը քաշեն գաւազաններու, փայտէ ճախարաններու, հոլովակներու եւն. եւլն. վրայ։ Այս արհեստով զբաղող 3-4 հոգի կայ, և արհեստը իրենց մնացած է ժառանգաբար։

Բաւական տարիներէ ի վեր հոս կը ջանան նաեւ գործագործութեան արհեստը զարգացնել։ Արդէն չորս տարի կ՚ընէ որ հաստատուած է Տօնէլեան եղբայրներու գործի միակ գործարանը, ուր հիմակուհիմա կան 20 [illegible] և ուր կ՚աշխատին 100է աւելի աղջիկ և կարօտ գործաւորուհիներ։

Տօնէլեան եղբայրները իրենց արտադրած գործքերը Իզմիր գտնուող Յ. Բարթըրեան ընկերութեան միջոցաւ կը խրկեն Մէբլ անգլ. նշանաւոր կաբաստաց վաճառատուն, որ հայթայթիչն էր Վիքթորիա թագուհիին։

Այս գործարանէն զատ մասնաւորներու տուներուն մէջ կը գտնուին Բէչէնհներ. բայց ասոնք պարզ գործքեր միայն կը շինեն։ Եթէ այս արհեստն ալ զարգացնելու աշխատին՝ շատ օգուտ պիտի տեսնեն Գարահիսարցիները։

* *

Քաղաքիս ազգ. վարժարանը պէտք ունենալով կարի մեքենայի մը, անձնականը մեքենայ մը առած էր Նիւ. Հօմի ընկերութենէն, 100ին 10 զեղչով։ Այս ընկերութեան հոս ներկայացուցիչ գործակալն է Պ. Յովհ. Տօնէլեան՝ որ իր ձեռքին տակ ունի բացուած և բացուելիք 14 գործակալութիւններ։ Գարահիսարի մէջ գործակալութիւնը հաստատուած է մօտաւորապէս 14 ամիսներէ ի վեր և այս միջոցին մէջ սպառած է 70է աւելի մեքենաներ. այնպիսի տեղի մը մէջ՝ ուր արդէն Սինկէր արմատ ձգած էր բաւական տարիներէ ի վեր։

«Սինկէր»ի ընկերութեան գործակալը Պ. Անդրանիկ Նալպանտեան որ հոս եկած է գրեթէ տարի է մը ի վեր, այս միջոցին մէջ սպառած է 130ի չափ մեքենաներ (Գարահիսարի և շըրջակայից մէջ)։ Այս երկու ընկերութեանց գործակալները մեծ մրցում մը ունին իրարու հետ. և այս մրցման համար էր որ «Սինկէր»ի գործակալը ազգ. վարժարանին նուիրեց 7 ոսկինոց ոտքով մեքենայ մը. այս զոհողութիւնը ընկերութիւնը և գործակալը կէս առ կէս ըրած են։

* *

Վարժարանիս նախորդ հոգաբարձութիւնը շատոնց ի վեր մտադրած ըլլալով վարժարանին նուիրել զանգակ մը, վերջերս Պոլիսէն բերել տուած է մեծ զանգակ մը և զայն նուիրած դպրոցին. ասկէ զատ նաեւ ապսպրած է Տէյրօլի իրագիտ. պակերներէն 4 ոսկիի չափ։ Նուիրատուութիւնը հոս կ՚արձանագրենք սրտի մեծ գոհունակութեամբ, ինկատի առնելով ուրիշ տեղերու հրաժարեալ հոգաբարձութիւնները՝ որ հրաժարելով, դպրոցին այսօրինակ նուէրներ մը ընելէ բոլորովին հեռու, դեռ կը թողուն խոշոր բաց մը դպրոցին պիւտճէին վրայ և իրենց հետ ալ կը տանին գումար մը՝ զոր հարկաւ ... կոկորդնին են անցուցած։

Մեր շնորհակալութիւնները և շնորհաւորութիւնները՝ յիշեալ հոգաբարձու էֆէնտիներուն՝ որոնց կը պարտինք արդէն վարժարանին ներկայ փայլուն վիճակը։

Ա. Յ. ՊԱՃՊԱՃԵԱՆ

ՂԱԼԷԹ ՖԱՃԻԱԼԸ
ՀԻՍՍԻ
ԷՏԷՊԻ
ԵԷՆԻ ՌՈՄԱՆ

Պիր գաչ գիւնտէն Թիւրքճէ ղալէթ ՄԷՐԱԳԼԸ պիր ռօման նէշրինէ պաշլայաճաղըզ, գիրա

ՓԻՐ ՄԵՐՍԵՐԻ

պիթմէք իւզրէ տիր։

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

ՖՐԱՆՍԸԶԼԱՐ ԻԼԷ ՉԷՀԼԷՐ.—Բարիզ պէլէտիյէսի մէճլիսինին կէչէն սէնէ Բրակա շէհրինէ պիր մէպուս հէյէթի կէօնտէրտիկի, վէ օ մինասիպէթլէ Չէհլէր թարաֆընտան բէք զիյատէ մուհապպէթ կէօսթէրիլտիկի հէնուզ խաթըրլարտա օլսա կէրէք տիր։

Բրակա պէլէտիյէսի՝ Ֆրանսըզլարըն պու զիյարէթինի իատէ իչուն Վիքթօր Հիւկօնըն նիւզինճի սէնէի տէվրիյէսի թէվէլլիւտի մինասիպէթի իլէ, իճրա օլունան շէնլիքլէրտէն իսթիֆատէ իթմիշ տիր։ Մէզքիւր շէնլիքլէր մինասիպէթի իլէ Բարիսէ կէօնտէրիլէն հէյէթ՝ Բարիս պէլէտի մէճլիսի թարաֆընտան ղայէթ բարլագ պիր րէսմը գապուլա մազհար օլմուշ տըր։ Բրակա պէլէտիյէսի րէիսի Մ. Սըրբ իլէ պէլէտիյէ մէճլիսի աղասընտան Խօսթաչ, Պօդրէթ, Պրօս, Պէրէզէնօվսքի, Խոթիք վէ Պրօվիչ նամ զաթլարտան միրէքքէպ պուլունան մէզքիւր հէյէթին Բարիս պէլէտի մէճլիսի թարաֆընտան գապուլը մինասիպէթի իլէ, մէզքիւր մէճլիս րէիսի Մ. Տօսիէ պիր նութգ իրատ իլէ, տէմիշ տիր քի, «Պուրասը մուվասէլէթինիզի սապըրսըզլըգ վէ արզու իլէ պէքլէմէքտէ իտիք։ Պու զիյարէթինիզին պիզճէ նէ տէրէճէլէրտէ մէսէրրէթի մուճիպ օլտուղունը թարիֆտէն աճիզիզ, կէչէն մայիս այը զարֆընտա Բրակա շէհրինի զիյարէթ իտէն Բարիս պէլէտիյէսի մէճլիսի աղասընըն նաիլ օլտուղլարը հիւսնը գապուլը ունութմատըգ, Բրակա պէլէտիյէսի հէյէթի իլէ ումում էհալիսինին Ֆրանսայա մուհապպէթը քեամիլէսինի Բարիսլիլէրէ պիլտիրիրիք։ Պու տաղըգանը սիզէ գարշու իճրա օլունան ալգըշլար՝ Բարիս էհալիսինին սիզի թանըտըղընը, սիզի սէվտիկինի իսպաթ իթմէքտէ տիր։ Բարիսին հանկի թարաֆընա կիթսէնիզ, այնը հիւսնը գապուլը կէօրէճէքսինիզ։

Վիքթօր Հիւկօնըն նիւզինճի սէնէի տէվրիյէսի թէվէլլիւտի շէնլիքլէրինէ իշթիրաքընըզտան տօլայը թէշէքքիւր իտէրիզ. Մումայիլէյհ շաիրին զիքրը ճէմիլինէ նէ տէրէճէլէրտէ իհթիրամ կէօստէրտիքլէրինի պիլիրիզ. պու շէնլիքլէրին պէրապէրճէ իճրասը, պիզճէ ֆէվգէլատէ մէսէրրէթի մուճիպ տիր։

Բրակա պէլէտիյէսի րէիսի Մ. Սըրբ պու նութգա ճէվապէն տէմիշ տիր քի, Վիքթօր Հիւկօնըն զիքրը ճէմիլինէ իհթիրամ իտէյիլմէք՝ Չէհլէր իչուն պէօյիւք պիր շէրէֆ տիր։

ԲՐԷՆՍ ՀԱՆՐԻՈՆԻՆ ՍԷՅԱՀԱԹԸ.—«Թայմզ» կազէթասը տէյօր քի, բրէնս Հանրիին Ամէրիգայա սէյահաթը, վէ միւշարիլէյհէ Ամէրիգալըլար թարաֆընտան հիւսնը գապուլ կէօսթէրիլմէսի՝ միւհիմմ մէսէլէլէրի հալլ վէ թէսվիյէ իթմէզ իսէ տէ, մուալլագ մէսէլէլէրին հալլընը թէսհիլ վէ ագվամ արասընտա մէվճուտ օլան շիւպհէլէրի իզալէ իտէր։ Բրէնս Հանրիին Ամէրիգա սէյահաթընտան տօլայը, Ալմանիանըն միւհիմմ սիեասի իսթիֆատէ պուլունաճաղընը իւմիտ իթմէմէլի տիր։ Ալմանիա իմպէրաթօրընըն Ինկիլթէրա սէյահաթը՝ Ալմանիա բօլիթիգասընը թատիլ իթմէտիկի կիպի, բրէնս Հանրիին սէյահաթը տախի թատիլ իթմէյէճէք տիր։

ՌՈՒՄԱՆԻԱ ՊԻՒՏՃԷՍԻ.—Մալիյէ նազըրը 1900-1901 սէնէսի պիւտճէսինտէքի աչըղը գարաթմագ իչուն, մինասիպ վէ էհվէն պիր սուրէթլէ, 17 միլիօն 091,822 ֆրանգ թէտարիքի հազգընտա բարլամէնթօյա պիր լահիհա վէրմիշ տիր։ Մէզքիւր լահիհանըն սէրիան գապուլ օլունմասը մէմուլ տըր։

ԻՆԿԻԼԹԷՐԱ ՊԱՀՐԻՅԷՍԻ ՎԷ ԱԼՄԱՆԵԱՆԸՆ ՇԻՄԱԼ ՖԻԼՈՍԸ.—Պու սէր լէվհա ալթընտա վիս-ամիրալ Տօնիրա թարաֆընտան եազըլան մուֆասսալ պիր մէգալէ՝ ախիրէն ագտ օլունան Ինկիլթէրա վէ Ճաբօնիա իթթիֆագը մինասիպէթի իլէ տըգգաթը ճալիպ օլմուշ իտի։ Մումայիլէյհ Ինկիլիզլէրէ ուզուն միտտէթ մինասէպաթտա պուլունմագլա, ղայէթ տէրին թէտգիգաթտա պուլունմուշ, վէ Ինկիլիզլէրէ Ինկիլիզ պահրիյէսի հազգընտա պիր չօգ տէրին մուլահազաթ տէրմեան էյլէմիշ օլտուղունտան, պու մէգալէ՝ ղայէթ միւհիմմ տիր։ Մումայիլէյհ՝ Ինկիլթէրանըն մազիսինի սօն տէրէճէ թագտիր իթտիքտէն սօնրա, պու կիւն պահրիյէճէ իշղալ էյլէտիկի բարլագ մէվգըը Ինկիլթէրա՝ էճտատընըն մուվաֆագ օլտուղու ֆէվգէլատէ իսթիտատ սայէսինտէ գազանտըղընը թասրիհ իտիյօր։ Շու գատար քի, մումայիլէյհ՝ Ինկիլիզ պահրիյէսի հազգընտաքի մուլահազաթընը Ինկիլիզ պահրիյէլիլէրին հէյէթը մէճմուասընը նազարը տըգգաթա ալմագ սուրէթի իլէ իլէրի սիւրմէքտէ։ Պիլաքիս հազգի գըյմէթինի, եանի կէմիլէրին թարֆիքինի պիրէր պիրէր թէտգիգ իտիյօր, պահրիյէ էֆրատընը, գապլիյէթինը, պիրէր պիրէր հիսապա տախիլ իտիյօր։ Մումայիլէյհին մուլահազաթը՝ ղայէթ տօղրու էնտիշէնէ մէ մուֆասսալ պիր սուրէթտէ մէյտանա գօնուլմուշ օլտուղու իչուն, պիր գըսմընը նագլ իտիյորըզ։

«Ինկիլթէրանըն պահրիյէ գուվվէթի հէր քէսճէ միւսէլլէմ տիր։ Պինաէնալէյհ պու պապտաքի թէտգիգաթըմ իթիտալ իլէ իճրա իթմէք՝ պահրիյէ ումուրընա ալագատար օլանլար իչուն, ֆայտալը օլսա կէրէք տիր։

Ալմանիա սէֆաին ինշաաթընըն սօն զէմանլարտա կէօստէրտիկի ֆէվգէլատէ թէրագգըյաթը՝ ամիրալ Ֆօն Թիրփիցին սայ ու ղայրէթի սայէսինտէ հասըլ օլմուշ տըր։ Մումայիլէյհ էճնէպի թէրսանէլէրինէ գարշու միւհիմմ պիր րէգապէթ գափուսը աչմըշ վէ մուվաֆֆագըյէթի թէմին էյլէմիշ տիր։ Ալմանիանըն պու պապտաքի թէրագգըյաթը՝ էն զիյատէ Ինկիլթէրանըն էնտիշէսինի ճալպ էյլէմէքտէ տիր։ Շիմտիյէ գատար Ինկիլիզլէրին իհտիսա ալտըղը պիր սանաաթտա Ալմանլար տա ֆէվգէլատէ թէրագգի իտիյօրլար։

ՇԷՔԷՐ ԹԻՃԱՐԷԹԻ ՎԷ ԺԱՆ ՏԻՒՐԻՒ.—Ֆրանսա զիրաաթ նազըրը Մ. Ժան Տիւրիւ՝ ախիրէն Լիլ շէհրինտէ չիֆթճիլէր ճէմիյէթինտէ իրատ էյլէտիկի միւհիմմ նութգտա, շէքէր թիճարէթի մէսէլէսինտէն պահս իտէրէք, աթիտէքի մուլահազաթտա պուլունմուշ տըր։ «Շէքէր իմալաթընըն իհթիյաճտան ֆազլա պիր տէրէճէյէ կէլմիշ օլմասը՝ եալընըզ Ֆրանսայա աիտ տէղիլ տիր։ Պու մէսէլէ՝ պու կիւն ումում իգթիսատ ալէմինի տէ իլկիլէնտիրիյօր։ Եվրոպա տէվլէթլէրի արասընտա Ալմանիա՝ 1,400,000 Ավուստրիա՝ 8,000,000 Ֆրանսա իսէ անճագ 600,000 թօնիլաթօ շէքէր իհրաճ իթմէքտէ տիրլէր։

Եվրոպատա շէքէր սարֆ իտէն տէվլէթլէրտէն էն միւհիմմի Ինկիլթէրա տըր քի, եալընըզ Եվրոպա գըթասընտա թագրիպէն $1\frac{1}{2}$ միլիօն թօնիլաթօ սարֆիյաթ ալըր։ Իշթէ պու կիւն հասըլ իտիլէն շէքէրին իհթիյաճը թէճավիւզ իթմիշ օլտուղունը անլամագ իչուն, եալընըզ շու մուխթասար հիսապ քիֆայէթ իտէր։

Կէրէք Ֆրանսա, կէրէք Ալմանիա վէ Ավուստրիա՝ շէքէր իհրաճաթընը թէշվիգ իչուն, միւքաֆաթ վէրմէյի ուսուլ իթթիխազ իթմիշլէր իտի։

Տախիլի սարֆիյաթը իթթիպարը իլէ, պու ուսուլտան իսթիֆատէ իթմէքտէ օլան Ինկիլթէրա՝ մէմալիքինէ իտխալ օլունան շէքէրտէն վէրկի ալմագա թէշէպպիւս իթմէսի իլէ, մէսէլէյի նէ սուրէթլէ թէլագգի իթտիկինի թամամը իլէ անլաթտը։ Էկէր սաիր տէվլէթլէր տախի պու սուրէթլէ հարէքէթ իտէրլէր, Ֆրանսա հիւքիւմէթի իհրաճաթ տօղրուտան տօղրուեա վէրիլմէքտէ օլան միւքաֆաթը լաղվ իտէճէկինի Պրիւքսէլ գօնֆէրանսընըն իճթիմաընտան էվվէլ րէսմէն պէյան իթտի։

Ֆրանսա հիւքիւմէթի՝ 1891 սէնէսինտէն պէրի, շէքէր թիճարէթինէ տախիլէն իլթիզամ իթտիկի մէսէլէտէ միւպահասէյէ գօնուլմայաճաղընը պէյան իթմիշ տիր։

Օ զէմանտան պէրի, Ալմանիա վէ Ավուստրիա տէվլէթլէրի՝ մէմլէքէթլէրինտէ Ֆրանսայա խուսուսի օլունան շէքէրին մէգտարընը արթըրմագ իչուն պիր թագըմ թէտապիրէ միւրաճաաթ իթմիշլէր տիր։

Իհրաճաթ միւքաֆաթընըն րէսմէն արթըրըլմասըլարտա, «գարթէլ» ուսուլընըն թաթպիգը իլէ եէնի միւքաֆաթլար վէրմէկէ պաշլամըշլար տըր։

Իշթէ պու ճիհէթ՝ Ֆրանսաճա մուահէտէյէ չաբան կէօրիւլմէքտէ տիր։ «Գարթէլ» ուսուլը՝ Ֆրանսա շէքէր թաճիրլէրինին մէնաֆիինի բառինէտար իթմէքլէ, իթիրազա օղրանըյօր։ Պրիւքսէլ գօնֆէրանսը՝ էն էվվէլ պու պապտա պիր գարար վէրմէլի տիր։

ԳԱՆԱՏԱՏԱ ԱՍԻԱԼԸԼԱՐ.—Գանատա հիւքիւմէթի՝ Չինլիլէրլէ Ճաբօնիալըլարըն Գանատայա մուհաճէրէթլէրինի թահտիտ իչուն լազըմ կէլէն թէտապիրէ իթթիխազա մէճպուր օլմուշ տըր։ Շիմտիյէ գատար Գանատայա կէլէն Չինլիլէրտէն ատամ պաշընա եիւզ տօլար ալընտըղը հալտէ, պունտան սօնրա, պու րէսմին 500 տօլարա իպլաղը թէսավվուր օլունուեօր։ Գօմիսիօնըն պու պապտա թանզիմ իթմիշ օլտուղու րաբօր՝ հիւքիւմէթճէ թաստիգ իտիլտիքտէն սօնրա, մէվգիի իճրայա գօնուլաճաղ տըր։ Ճաբօնիալըլար իչուն տախի՝ այրը պիր րաբօր թանզիմ իտիլէճէք տիր։

Մ. ՎԱԼՏԷՔ ՌՈՒՍՕ.— Ֆրանսա պաշ վէքիլի Մ. Վալտէք Ռուսօ՝ պիրատէրզատէսի պուլունան Ռընէ իլէ պէրապէր, պիր զիյաֆէթտէն ավտէթ իթտիկի սըրատա, արապասը՝ Թրամվայ արապալարընտան պիրինէ չարփմըշ վէ Մ. Վալտէք Ռուսօնըն պաշընա պիր ճամ բարչասը իսապէթ իթմիշ օլմագլա, միւշարիլէյհ մէճրուհ օլմուշ տըր։ Ճէրիհա աղըր տէյիլսէ տէ, հէր հալտէ 15 կիւն իսթիրահաթը մուճիպ տիր։

Պիրատէրզատէսի իլէ արապաճը տախի մէճրուհ օլմուշ տըր։

ՂԱԻԲ ՊԻՐ ՎԱՊՕՐ.—«Մէրլըմէր» խապէրինէ պիր Ինկիլիզ նագլիյէ վաբօրը՝ յանվար 23 թարիխինտէ Ավուստրիանըն Ֆիւմէ շէհրինտէն 800 գատար պարկիրի համիլէն Ճէնուպի Աֆրիգայա հարէքէթ իթմիշ իքէն, խալա ղաիպ օլմուշ տըր։

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Պինկազի էշրաֆընտան սէյիտ Հաճի Սալիմ Մահիչ էֆէնտի հազրէթլէրինէ հիւքիւմէթէ միւթէալլիգ խուսուսաթտա միւշահէտ օլան մէսաիի մէմտուհասը ճիհէթիյլէ Մաճիտիյէ Րումէլի Պէյլէր պէյիլիկի բայէսի թէվճիհ պույրուլմուշ տըր։

* *

Նիյտէ սանճաղը միւթէսարրըֆլըղընա մահալլիյէ թիճարէթ իճրա մէճ մուրը սէյատ. Աքիֆ պէյ էֆ. հազրէթլէրի թային պույրուլմուշ տըր։

Պէթէրսպուրկ սէֆարէթը Սէնիյէսի միւսթէշարլըղընա Վիէննա սէֆարէթը Սէնիյէսի պաշ քեաթիպի սէյատ. Ֆուատ պէյ էֆէնտի.

Վիէննա սէֆարէթը Սէնիյէսի պաշ քիթապէթինէ, Պէթէրսպուրկ սէֆարէթը Սէնիյէսի պաշ քեաթիպի իզզ. Ֆախրէտտին պէյ,

Վիէննա սէֆարէթը Սէնիյէսի իքինճի քիթապէթինէ սէֆարէթը միւշարիլէյհա իքինճի քեաթիպի սէյատ. Սալիհ պէյ էֆէնտի.

Պէթէրսպուրկ սէֆարէթը Սէնիյէսի պաշ քիթապէթ վէ չէհինէլէրինէ, սէֆարէթը միւշարիլէյհա իքինճի քեաթիպի րիֆ. Քեազըմ պէյ թային պույրուլմուշ վէ մումայիլէյհիմին թահսիլէրի էվվէլճէ ալէն ուսուլ իճրա գըլընմըշ տըր։

Անգարէ վիլայէթինտէ Տէվէլի գազասը նիյապէթի՝ 15 զիլգատէ սէնէ 1319 թարիխինտէն, մէքթէպը նիւվապտան մէճզուն Իսմայիլ Հագգը էֆէնտիյէ թէֆվիզ գըլընմըշ վէ մումայիլէյհ թահլիֆ օլունմուշ տըր։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

ԹԷԼԷԿՐԱՖՆԱՄԷԻ ՀԻՒՄԱՅՈՒՆ.—Բաբա 13րնճի Լէօն հազրէթլէրինին բաբալըգ մագամընա ճուլուսունըն սէնէի տէվրիյէսի օլմագ մինասիպէթիյլէ, ճանիպը ճէլիլը ճէնապը Բաթիշահիտէն միւշարիլէյհէ պիր թէլէկրաֆնամէի հիւմայունը քէշիտէսիյլէ պէյանը թէպրիքեաթ պույրուլմուշ տըր։

ՍԱԼԹԱՆԱԹԸ Սէնիյէնին Ռոմա սէֆիրի պէյ էֆ. հազրէթլէրի՝ Վաթիքան սէֆարէթինա աղտէթլէ, իֆայի թէպրիքեաթտա մէճմուր պույրուլմուշ տըր։

ՆԷՆԻ ՉԷՇՄԷԼԷՐ.— Քեաղըտխանէ մէնպա սուլարը՝ սուրէթը մախսուսատա իճրա խազինէյէ իսալէ իտէրէք պիլա. Քեաղըտխանէ սուլարընըն շէհրէ իսալէ իտիլմէլէրի նուլէ Բաթիլէքի Քիճիւմ ճէճէրիմէլ էհալիսինի միւսթէֆիտ իթմէք վէ մէրհամէթ իշլէմէքտէն իսթիֆատէ պարէթ պուլունուլմասը ճիհէթլէ, հէման լազըմ կէլէն մահալլէրտէ ճէշմէլէր թէճէսսիւսէ պույրուլմուշ վէ մէճմուրինինէ ակիճէլէ իճրասը հիւսնը ճէնպ պուզուլ թէճէսսիւ պույրուլմուշ տըր։

ՎԻԼԱՅԷԹԼԸ Շահանէտէ միւքէլլէֆին թարաֆընտան թէտիյէ օլունան մէպալիղէ մուգապիլ, թահսիլտարլար վէ քէօյ հէյէթը իխթիյարիյէսի թարաֆընտան վէրիլմէսի լազըմ կէլէն մագպուզլար ասհապընա վէրիլմէտիկինտէն, պու մագպուզլարըն ղայպը հալինտէ, էմվալը էմիրիյէնին միւքէլլէֆինտէն իքի տէֆա թահսիլի իհթիմալընա պինաէն, մագպուզըն թէսլիմի իչուն թահսիլտարլարա թէմպիհաթ իճրասը գարարկիր օլմուշ տըր։

ԱՇԱՐ իլթիզամընտա, քէֆալէթ վէ սաիր ճիհէթլէրտէն տօլայը թէէխխիւրաթ մագամընտա իպրազ օլունան էվրագ վէ արազի՝ տէվլէթ նամընա թէֆէրրուղ իտիլտիքտէն, անտէն էվվէլքի զէմանլարտա աիտ վէրկի վէ սաիրէսի բէգայասը թահսիլ իտիլմէքտէ վէ համէն պիր վէճհիլէ քէթմիւ նիզամանտա գալըմագ կիպի մէքքեան օլունտուղունտան, բատէլին էվէլէ էմրէ վէրկիլէրինին ալընմասը ուսուլ իթթիխազ իտիլմիշ վէ քէյֆիյէթ վիլայէթլէրէ պիլտիրիլմիշ տիր։

ՏԻՒՆԵՈՒՆԸ Ռումէլիյէի Օսմանիյէսէ տաիր, Մ. Ռոմինէ թարաֆընտան թանզիմ վէ թագտիմ օլունան լահիհանըն թատվիլ վէ թէնսիպ իտիլմէսի իխթիյարի իթթիխազ գըլընմըշ տըր։

ԻՏԱՐԷԻ ՄԱԽՍՈՒՍԱՆԸՆ թէնսիգ վէ ըսլահը իչուն, պահրիյէ նէզարէթը ճէլիլէսինտէ րիյասէթ րէիսի Սամի, ֆէննի գօմիսիօնը րէիս վէքիլի Րուշտի, Իտարէի Մախսուսա նազըրը մուավինի Ճօն բաշալար հազարաթը վէ էնսիգ թէօր Հաֆըզ պէյ էֆէնտիտէն միւրէքքէպ պիր գօմիսիօն թէշէքքիւլ իթմիշ տիր։

—Իտարէի Մախսուսա վաբօրլարընտա պիր սէնէ զարֆընտա սարֆ օլունաճագ քէօմիւրլէրին նըսֆը Նիւգասթըլտէն, տիկէր նըսֆը Էքսլիէտէն ալընմասըն գարար վէրիլմիշ տիր։

ՀԱՃԻ Եօրկի գումբանիասընըն «Իզմիր» վէ «Շահին» վաբօրլարը՝ պիրի 1,400 տիկէրի 1,600 լիրա պէտէլլէրլէ Իտարէի մախսուսաճա սաթըն ալընմըշ վէ իճրայի սէյր ու սէֆէրէ պաշլաթըլմըշ տըր։

ՍԱԼԹԱՆԱԹԸ Սէնիյէնին Աթինա սէֆարէթխանէսինտէ վէրիլէն զիյաֆէթ վէ իճրա թիճլին պէօյիւք պալօտա Եունան միլքի վէ սաքիրի մէմուրլարը վէ էճնէպի սէֆիրլէրի հազըր պուլունմուշլար տըր։

ՍԷՆԱՆԻԿ հավալիսինտէ կէզէն մէշհուր չագը Հասան չավուշուն ավէնէ էճսինտէն Շապան իլէ մուհաճիր Ալի հիւքիւմէթէ արզը թէսլիմ իթմիշլէր տիր։

ՍԷԼԹԻՔ վաբօրը շէհրիմիզտէն հարէքէթ իթմէզտէն էվվէլ 10,000 ըլգումըը պալըղը, 17,500 քիլօ ուն, 30,000 քիլօ գոյուն վէ սըղըր վէ տօմուզ վէ տանա վէ գուզու էթի, 6,000 թավուգ, 1,500 քիլօ թազէ 2,000 քիլօ թուզլու պալըգ, 250 քիլօ սեթագօղ, 30,000 սէրիտայի, 25,000 եումուրթա, 2,500 քիլօ ժամպօն, 1,250 քիլօ գահվէ, 800 կալօն սիւտ, 750 քիլօ չայ, 46,000 քիլօ բամպաքս, 1,200 քիլօ լահանա, 1,200 քիլօ տօմաթէս, վէ 1,000 քիլօ հավուճ քի, ճէման 4,000 լիրալըգ էրզագ սաթըն ալմըշ տըր։

ԵԱՆԿԸՆ.—Տիւնքէօյլէ իւսթիւ քէօբրիւլի խանընտա Ավուստրիալը գօմիսիօնճը Ռէքէլին օտասընտան եանկըն չըգարագ՝ էշեալարըն գըսմը ազամը եանմըշ տըր. էկէր օրատա պուլունանլար՝ սէրիան իմտատա եէթիշմիշ օլմասալար իտի խանըն պէօյիւք գըսմը իւէրի կէլէճէք իտի։ Մահալլը մէզքիւր սիկուրթալը իտիւ իյսէ գաստ օլուպ օլմատըղը գարըշթըրըլմագտա օլունուեօր։

ՏԻՒՆՔԻ ՍԻՍ.—Էվվէլքի ագշամ սաաթ 1տէն պաշլայարագ տիւն կիւնտիւզ սաաթ 9ա գատար տէվամ իտէն ղալիզ օլան սիս պիր գաչ ատըմ իլէրիսի կէօրիւլմէյէճէք սուրէթտէ թէքրար իթմիշ վէ վաբօրլար վէ սաիրէ վագթը մուայյէնլէրինտէ հարէքէթ իտէմէմիշլէր տիր։ Մէզքիւր սիս՝ տիւն ագշամա գատար տէվամ իթմիշ օլտուղունտան, Պօղազ իչինէ վէ Գատըքէօյ վէ Ատալարա հարէքէթ իտէն վաբօրլար վէ արապա վաբօրը՝ իլէրի կիտէմէմիշ, թէքրար կէրի տէօնմէյէ վէ եախօտ էն եագըն պիր իսկէլէյէ եանաշմագա մէճպուր օլմուշլար տըր։

ԱՆԹԻԳԱ.— Քիւչիւք Չէքմէճէտէ Պալեան Ցակոբ պէյին արազիսինտէն պիր խայլը անթիգա զահիր չըգմըշ տըր. պու մէյանտա ղայէթ գատիմ պիր չինի չէօմլէք վէ պիր տէ մախզէն զուհուր իթմիշ տիր։

ՔԱՍՏԸՐՄԱ.— Վարնատան Քէպապճը օղլու Նամընա կէլէն վէ սըհհաթէ մուզըր օլան 2,750 քիլօ պաստըրմա վէ 100 քիլօ սուճուգ մուսատէրէ իտիլիպ տէնիզէ աթըլմըշ տըր։

ՎԱՆՏԱ զախիրէնին պօլլուղունտան, էթմէք ֆիաթը 15 բարայա էնմիշ տիր։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍԹԱՆՏԱ Օրխանիյէ շէհրինտէ լօգանթաճը Խրիսթօնըն եէտինտէ սախթէ բուլլար զուհուր իթմիշ վէ պունուն 7,000 ֆրանգլըգը սաթըլմըշ օլտուղու անլաշըլմըշ վէ մէրգում թութուլմուշ տըր։

—«Միր» կազէթասընըն պէյանընա նազարէն, գափինէյէ մինսուպ պազը զէվաթ տախի սախթէ բուլ մուամէլէսինտէ գիմէթտար պուլունուեօրլար։

—Սիսթօվտա բօլիս միւտիրիյէթի տաիրէսի վէ տախիլինտէքի էվրագ քեամիլէն եանմըշ տըր։

—Սաբըգ Պուլկար րէիսը Նուզզարը Մ. Ռատօսլավօֆըն թահգըգաթը ասվալընա մէճմուր գօմիսիօն՝ վազիֆէսինի իքմալ իթմիշ տիր. Մ. Ռատօսլավօֆըն պանգատա պուլունան տէբօզիթօ ագչէլէրինտէն վազ կէչմէսի միւհթէմէլ իտուկի րիվայէթ օլունուեօր։

ՖՐԱՆՍԱ սէֆարէթինտէ էվվէլքի կիւն վէրիլէն զիյաֆէթտէ Իրան, Իթալիա, Սրպիա սէֆիրլէրի իլէ Ավուստրիա մասլահաթկիւզարը հազըր պուլունմուշլար տըր։

ԱՎՍԹՐԻԱ սէֆիրի պարօն տը Գալիչէ տիւն Քէօսթէնճէ թարիգը իլէ շէհրիմիզէ կէլմիշ տիր։

ԵՈՒՆԱՆ սէֆիրի տիւն «Գլէօբաթրա» վաբօրը իլէ պուրայա կէլմիշ վէ սէֆարէթ մէմուրլարը թարաֆընտան իսթիգպալ իտիլմիշ տիր։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍԹԱՆ Նէվահի մուրախխասլարընըն 350 ազալը հավի մէճլիսի հալլ օլունմուշ վէ եէրինէ պիր իտարէ հէյէթի թէշքիլ օլունմուշ տըր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Այսօր Կրօն. Ժողովը նիստ չի գումարեր, ինչպէս նաեւ շաբթուս միւս բոլոր ժողովներն ու խորհուրդները, բարեկենդանի արձակուրդին առթիւ։

— Պատրիարքարանը ի մօտոյ կրկին դիմում պիտի ընէ արգիլել տալու համար այն ոտնձգութիւնները՝ որոնք չեն վերջացած տակաւին Զնքուշի վանքին սեփական հողերուն և կալուածներուն վրայ, տեղացւոց ոմանց կողմէ։

— Ստուգուած է որ Շամախիի երկրաշարժէն նեղուած հոգի միայն հայ մեռած է։

— Սամաթիոյ առաժմեայ Թաղ. խորհուրդին անդամներուն ամէնքն ալ հրաժարական տուեր են։

— Ս. Հայրապետը Փետր. 7ին Տփղիս գացեր է, ուր ընդունուեր է արժանի պատիւներով և հիւրընկալութիւններով։

—Բաբերդի գաւառ. ժողովը յայտագրով մը կը տեղեկացնէ Պատրիարքարան թէ տեղւոյն ազգային երկսեռ վարժարանները միացուցած են թէ՛ ուսումնական և թէ՛ մատակարարական տեսակէտով աւելի կանոնաւոր վիճակ մը տալու համար անոնց։ Նոյն գաւառ. ժողովը ստուգելով հաստատած է թէ Ծիկրաշէն թաղի Սիմոն Սիմոնեան անուն անձը եկեղեցապատկան կալուածներու հասոյթներէն հարիւր ոսկիի չափ գումար մը իւրացուցեր է և այս պատճառաւ տեղւոյն առաջնորդ-տեղապահ Տ. Յովհաննէս Մ. Վրդ.ի և յիշեալ Սիմոնին միջեւ վէճեր տեղի ունեցեր են։ Գաւառ. ժողովը իր այդ միեւնոյն յայտագրին մէջ նաեւ հաշուեկշիռ մը պատրաստած է, որմէ կ՚երեւի Ծիկրաշէն թաղի 1889ին հաստատուած Արամեան վարժարանի 12ամեայ ելեւմուտքը։ Այդ հաշուեկշիռին նայելով, վարժարանը 1889էն մինչեւ 1901ի վերջը ունեցեր է զանազան միջոցներէ և հասոյթներէ 100,639 ղրուշ 30 փր.ի մուտք մը, և 75,727 ղրշ. 10 փր.ի ելք մը, որով 24,912ու կէս ղրշ.ի գումար մը պատրաստ կը մնայ դպրոցին։

Գաւառ. ժողովը հաստատելով այս հաշուեցոյցին ստուգութիւնը, ցաւ կը յայտնէ թէ հակառակ որ դպրոցին մատակարարութիւնը ստանձնողներուն ձեռքը այսչափ պատրաստ գումար մը կը գտնուի, նոյն թաղեցիներէն ոմանք սակայն շարունակ դիմում կ՚ընեն Պատրիարքարան, նպաստ խնդրելով իրենց վարժարանին, որ սակայն հակառողջապահիկ պայմաններու տակ՝ խոնաւ ու խեղճուկ միայարկ շէնք մըն է և կրնայ վնասել տղոց. իսկ դպրոցական պաշտօնեաներուն սակաւաթիւ ըլլալը, դարձեալ արգելք է դպրոցին զարգացման. այսպէս երկու տարէ ի վեր պարապ տեղը վատնուած է երկու հարիւր ոսկւոյ չափ գումար մը։

— Բերայի Թաղական խորհրդոյ Ատենապետ՝ Մամիկոնեան Միքայել էֆէնտի այժմ կատարելապէս ապաքինած ըլլալով՝ ոչ միայն իր պաշտօնատեղին կը շարունակէ, այլ և առաւօտները ընդհանրապէս Բերայի խորհրդարանը այցելելով, Թաղային ընթացիկ գործերը՝ օրը օրին կը կարգադրէ։

Անցեալ օրը՝ Նորին Վսեմութիւնը Էսայեան երկսեռ վարժարանը այցելելով, քանի մը ժամ դպրոցին մէջ մնաց, և քննութիւններ կատարեց անձամբ աշակերտներուն յառաջադիմութեան նկատմամբ։

Տեսնելու արժանի էր՝ աշակերտաց և աշակերտուհեաց, ինչ անմեղունակ խանդաղատանօք վերաբերեցնին Նորին Վսեմութեան ի տես, և աշակերտներէն շատերը՝ անձամբ ներկայանալով, իրենց խնդակցութիւններն յայտնեցին Միքայել էֆէնտիին վերահաս հիւանդութենէն ապաքինած ըլլալուն համար։ Եւ ահա՛ այսպէս, որդիական պարտք մը կատարած ըլլալու պարտաճանաչութեան հանդէպ, վսեմ. Միքայել էֆ. խորապէս զգածուած՝ կը փութայ իր շնորհակալիքը յայտնել Էսայեան վարժարանի տնօրէնութեան և ուսուցչական մարմնոյն։

Ս. Պատրիարքն ալ՝ երէկ առաւօտ այցելութիւն տուաւ Էսայեան վարժարանին և բոլոր դասարանները աչքէ անցուց, աշակերտաց և աշակերտուհեաց հակիրճ հարցաքննութիւններ կատարեց, ու գոհունակութեամբ մեկնեցաւ յիշեալ վարժարանէն, տղայոց առատօրէն շաքարներ բաշխելով։

— Ըստ խնդրանաց Օրիորդ Վիրժին Ցակոբեանի՝ իր ամուսնութեան առթիւ՝ երէկ առաւօտ Խասգիւղի Գալֆայեան որբանոցին 50էն աւելի որբերը որբանոցի մատրան մէջ հաւաքուելով հոգեհանգստեան պաշտօն կատարեցին իւր հօրը՝ հանգ. Մկրտիչ էֆ. Ցակոբեանի հոգւոյն համար։

Այս առթիւ յիշեալ Որբանոցին պատսպարելոց երեք օրուան ուտեստները նուիրած է, Նորին ազնուափայլութիւնը։

ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՐՍՆԻՔՆԵՐԸ

Անցեալ օրը՝ Ան[illegible]ն կիրակին էր, որ ըսել է՝ Հարսանեաց համար վերջին կիրակին։ Այս առթիւ բաւական գործունէութիւն և ոգեւորութիւն կար, անանկ որ Ազգ. Պատրիարքարանը չկրնալով ամէնուն ալ արտօնելու համար, յառաջիկայ հինգշաբթի օրուան համար ալ արտօնեց Պսակներ կատարելու։ Այս պատճառով ալ մէկ քանի Թաղերու մէջ «Սրբոց յիշատակ»ի օրը՝ մէկ քանի Թաղերու եկեղեցեաց մէջ Պսակներ պիտի կատարուին։

Անցեալ շաբթու Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին հարսնիքի [illegible] չունեցաւ, բայց երէկի օրը՝ երկու մէկէն ունեցաւ։

Ի Գուրու Չէշմէ բնակեալ՝ Բիւզիւքկարապետեան Կարապետ էֆ. (Բնիկ Թալասցի) որ սեղանաւորական գործերով պատուաբեր դիրք մը ունի Ղալաթիոյ կողմը, և իր գործունէութեամբը ու զարգացած վիճակովը՝ ծանօթ անձնաւորութիւն մըն է հրապարակին վրայ, երէկ ամուսնացաւ՝ ընդ Օր. Էլիզա Պալի-Ժամակոչեան, կնքահայրութեամբ Պէրպէրեան վարժարանի սաներէն՝ բնիկ Սամսոնցի Գ. Ցակոբ Կէօվշէնեանի։

Օրիորդ Էլիզա (Նոր հարսը) զարգացեալ հայուհի մ'է, և սեռին պատուաբեր, Բերայի նախկին Արհեստանոցի յառաջադէմ սանուհիներէն է։

Ասոնց պսակադիրն եղաւ Ղալաթիոյ Աւագերէց Տ. Մեսրոպ քահանայ Տէր-Մեսրոպեան։

* * *

Նոյնպէս, Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ կատարուեցաւ տարիէ մը ի վեր Սամսոն հաստատուած և կեդրոնական վարժարանի նախկին շրջանաւարտ և վկայեալ դեղագործ՝ Գրիգոր էֆ. Յ. Առաքելեանի ամուսնութիւնը՝ ընդ Օրիորդ Մառի Փիւլիւք-Կարապետեանի, որ նոյնպէս Բերայի նախկին Արհեստանոցի սանուհիներէն է, և թէ՝ Մարսիլիա գացած, ու հո՛ն մանկավարժական վարժարանի մէջ Ասեղնագործութեան առաջնակարգ վկայականին արժանացած է, իր ունեցած ճարտարութեամբը։

Կնքահայրութեան պաշտօնը ստանձնած էր փեսին Հօրեղբայրը՝ Ցարութիւն էֆ. Մէշհուրեան։

Սոյն արարողութեան մասնակցեցան տանուտէց Տ. Մեսրոպ քահանան, և նոյն եկեղեցւոյ լուսարարապետ Տ. Թադէոս քահանան, հանդիսադրութեամբ Գուրուչէշմէի Տ. Ներսէս վարդապետ Պէրպէրեանի։

* * *

Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ մէջ կատարուեցաւ Մայր-Եկեղեցւոյ հոգելոյս բարեկրօն Տ. Անդրէաս ծերունազարդ քահանայի որդի՝ Կարապետ էֆ. Փափազեանի Պսակադրութիւնը՝ ընդ Օրիորդ Վիրժինի Ցակոբեանի, կնքահայրութեամբ Հրանտ էֆ. Շահնազարեանի։

Օրուան մառախուղին պատճառաւ որոշեալ ժամը 5ին տեղ 6ին սկսաւ արարողութիւնը, վասն զի հարսն ալ, փեսան ալ Գատըգիւղէն եկած էին։

Պսակադիրն էր Տ. Գէորգ Սրբազան Երէցեան, որ պարագային յարմար՝ գեղեցիկ քարոզ մը խօսեցաւ, և նոր ամոլներուն երջանկութեանը համար սրտագին բարեմաղթութիւններ ըրաւ։ Սոյն արարողութեան ներկայ էին Մայր-Եկեղեցւոյ Տ. Եղիշէ, Տ. Բարթուղիմէոս, Տ. Միքայել և Տ. Եղիազար քահանաները, ու Բերայի Տ. Կոմիտաս քահանան։

Ցետ արարողութեանց, Սըլանդիտի մէջ ընդունելութիւնք կատարուեցան ի ներկայութեան Փափազեան և Ցակոբեան գերդաստանաց կողմանէ ներկայ գտնուող հրաւիրելոց։

Թօգատլեան Մկրտիչ էֆ. այս առթիւ գեղեցիկ զարդարած էր ընդունելութեան սրահները, գեղեցիկ գորգերով և թարմ ծաղկեփունջերով։

Շամբանեան առատ, և անուշեղէնները ու չաքարեղէնները խիստ ճաշակաւոր պատրաստուած էին։

Նորապսակներն՝ երէկ երեկոյեան դէմ շոգենաւով յԵւրոպա ուղեւորեցան։

* * *

Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցաւ Ռուբէն էֆ. Գրիգոր Պալիկեանի Պսակը՝ ընդ Օրիորդ Սաթենիկ Կարապետ Տավուտեանի։

Ձեռնտուութիւնը կատարեց Կրօն. Ժողովոյ անդամներէն՝ Հայակրօն Տ. Կարապետ աւագ-քահանայ Սէթեան։ Հանդիսադիր էին նաև Տ. Եղիա վրդ. Սալըեան և Տ. Տիրայր վրդ. Մարզարեան, որ գեղեցիկ քարոզ մը խօսեցաւ այս առթիւ։

* * *

Նոյնպէս, Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ մէջ կատարուեցաւ Արմենակ էֆ. Ցարութիւնեանի պսակը, ընդ Օրիորդ Հայկանոյշ Ցակոբեանի, ի ներկայութեան փեսին և հարսին Տանուտէցներուն՝ Տ. Գէորգ քահանայ Անդրանիկեանի և Տ. Խորէն քահանայ Ցարութիւնեանի։

* * *

Մէկ հարսնիք մ'ալ կար՝ Բերայի Ս. Ցարութիւն եկեղեցւոյն մէջ։

Իսկ ի Ֆէրիգիւղ տունի մէջ պսակ մը կատարուեցաւ արտօնութեամբ Պատրիարքարանի։

* * *

Մայր-Եկեղեցւոյ Տ. Կարապետ եռանդուն քահանան երէկ թէեւ չորս ծուխեր պսակելու բաղդաւորութիւնը ունեցաւ, սակայն Մայր-Եկեղեցին՝ միայն մէկ Հարսնիք կար, այն է՝ Համբարձում էֆ. Քէբիմեանինը, —սիրուած արհեստաւոր մը Գումգափուի Թաղին մէջ,— որ պսակուեցաւ Օր. Էլիզ Շիշմանեանի հետ, որ շրջանաւարտ է Մայր-Եկեղեցւոյ Ս. Լուսաւորչեան վարժարանէ, և որ բաւական ատեն ալ արդիւնաւոր պաշտօնավարութիւն մը ունեցած է նոյն վարժարանին մէջ։ Սոյն արարողութեան նախագահեց Տիարպէքիրի Առաջնորդ Տ. Եզնիկ Ծ. Վրդ. Արշակունի, շուրջն ունենալով Տ. Մատթէոս Վրդ. Անճէմեան և Մայր-Եկեղեցւոյ քահանաները։

Ներկայ էին բազմաթիւ հրաւիրեալք։

Եկեղեցւոյ ջահերը վառուած էին։

Տ. Եզնիկ Ծ. Վարդ. այս առթիւ սիրուն յորդորական մը խօսեցաւ, շնորհաւորելով նորապսակ ամոլները։ Ընդունելութիւնք կատարուեցան Քէբիմեանի տանը մէջ։

* * *

Երէկ, Կէտիկ-Փաշա երկու հարսնիքներ տեղի ունեցան։ Առաջինը՝ կօշկակար Սահակեան Բէնիք էֆ., ընդ Ռոտոսթոյի Օր. Պէտրիս Ցովհաննէսեանի, պսակադրութեամբ Տ. Պետրոս քահանայ Կարապետեանի։ Երկրորդն էր՝ Բրանօճի Լեւոն էֆէնտիինը, որ իր տունէն դուրս, ուրիշ տունի մը մէջ պսակուեր է ձեռամբ Գումգափուի դրսի եկեղեցւոյ աւագերէց Տ. Խորէն քահանայի, որ արտօնուած էր Պատրիարքարանէն, բացառական օրէնքը ի գործ դնելու։

* * *

Այսդեֆանոս ալ տան մը մէջ հարսնիք մը կատարուեցաւ թոյլատրութեամբ Պատրիարքարանի։ Պսակադիրն էր Տ. Խորէն քահանայ Բիւրքճեան, իսկ կնքահայրն՝ Աճառեան Ցակոբ էֆէնտին։

* * *

Գատըգիւղի Ս. Թագաւոր եկեղեցւոյն մէջ կատարուեցաւ Գարեգին էֆ. Գասպար-Մկրտիչեան պսակը, ընդ Օր. Վերգինէ Բէշչքպաշեանի, կնքահայրութեամբ Արշակ էֆ. Գալըպճեանի։ Պսակադիրն էր Տ. Կարապետ Աւագ-քահանայ Սանտալճեան։

* * *

Այլ և Ս. Թագաւոր եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցաւ Գրիգոր էֆ. Ալիքսան Աղլաղանեան Պսակը՝ ընդ Օրիորդ Սաղանի Խոնկիկ-Իւթիւճեանի, կնքահայրութեամբ Լեւոն էֆ. Իւթիւճեանի։ Պսակադիրն էր Տ. Խոսրով քահանայ Գալիփաքճեան։

* * * — Էրէնգիւղի տանը պսակն ալ չի մոռնանք, որ Պատրիարքարանի գիտութեամբ կատարուած է։ Դեղագործ Գարեգին էֆ. Մ. Խոսափկեան ամուսնացաւ ընդ Օրիորդ Աւրինէ Ս. Քէչեանի, որոց կնքահայրութեան պաշտօնը կատարած է Գրիգոր էֆ. Մանուկեան։

Սոյն պսակը կատարեցին Տ. Վարդան քահանայ Դերձակեան (փեսին Տանուտէցը), և Տ. Յովհաննէս քահանայ Մէրկէրեան (Տանուտէց հարսին)։

* * *

Ծանօթ հրապարակագիր ու վիպագիր Քերովբէ էֆ. Լիմոնճեանի որդի՝ Արմենակ էֆ. Լիմոնճեան, որ մեր զարգացեալ երիտասարդութեան պատուաբեր ներկայացուցիչներէն մին է, ամուսնացաւ երէկ՝ Ազգ. Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցի բժշկական մարմնոյն վաստակաւոր նահապետներէն՝ Տօքթ. Գաբրիէլ էֆ. Նահապետեանի բարեկիրթ և օժտեալ դստեր՝ Նազելափայլ Օրիորդ Հայկանոյշի հետ, որ Ս. Աւազանի սանուհին է ողբացեալ Զարդարեան Գէորգ էֆէնտիի։

Կնքահայրութիւնը կատարեց Մուպահեաճեան Աբրահամ Ամիրայի թոռը և Հայ լրագրութեան վերաբերող հաւաքելի ու տաղանդաւոր քրոնիկագիրներէն՝ Արփիկ էֆ. Մուպահեաճեան, որ այս առթիւ հարսանեկան մոմերը յատկապէս պատրաստել տուած էր տիպար վայելչութեամբ և կիրթ ճաշակաւ՝ մասնագէտ Տիկին Հիւսէյինճեանի ձեռօք։

Ներկայ էին բազմաթիւ ծանօթ ընտանիքներ, Նազելափայլ Օրիորդներ, և յայտնի անձնաւորութիւններ։

Ժամը ութին, Մաքրիգիւղի Ս. Աստուածածին եկեղեցին՝ ակնախտիղ լոյսերու և կնդրուկներու մէջ ողողուած էր, երբ Հարսն ու Փեսին Հաւատոյ օրհնէքը սկսաւ, արարողութեամբ Ծիզմէճեան Տ. Արիստակէս Աւագ-Քահանայի, մասնակցութեամբ՝ Մաքրիգիւղի Տ. Պետրոս ու Սամաթիոյ Տ. Կարապետ քահանայից, և քաղցրանուագ Դպիրներու։

Ցետ հարսանեկան բոլոր արարողութեանց, նորապսակ հարսն ու փեսան, և Լիմոնճեան ու Նահապետեան ընտանեաց վերաբերող համայն հրաւիրեալք՝ բազմաթիւ կառքերով առաջնորդուեցան Տօքթ. Նահապետեանի բնակարանը, ուր ճոխ սեղանի մը շուրջը ամէնքն ալ մեծարուեցան։

Այս առթիւ Նորապսակ Տէր և Տիկ. Արմենակ Ք. Լիմոնճեան, ընդունեցին գեղեցիկ ծաղկեփունջեր. իսկ այս նորահաստատ խնամութեան Նահապետները՝ Պարոնայք Լիմոնճեան էֆ. և Աներն՝ Նահապետեան էֆ. ընդունեցին հեռաւոր ու մերձաւոր բարեկամաց կողմանէ գրկուած շնորհաւորական հեռագիրներն ու համակրալից նամակները։

Մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները՝ թէ Անոնց և թէ բոլոր ամուսնացելոց համար։

Շաշեան եղբայրներն ու քոյրերը ցաւօք սրտի կը ծանուցանեն մահը իրենց եղբօր

ՏՕՔԹ. ՊԵՏՐՈՍ ԷՖ. ՇԱՇԵԱՆԻ
(ՓԱՍՏԱԲԱՆ)

Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի վաղը, չորեքշաբթի, ժամը 4ին (Ը. Թ., 10ին Ը. Ե.) Սագըզ Աղաճի Ս. Աստուածածնայ Աթոռանիստ եկեղեցւոյն մէջ, Բերա։

Մահազդ չընդունողներէն կը խընդրուի ներկայս իբր այն նկատել։

ԲԱՐԻԶ ՊՕՐՍԱՍԸ
BOURSE DE PARIS

ՊՈՒ ԿԻՃԷՔԻ

3 Մարտ 1902

Ֆրանսըզ էսհամը	(3% Français)	101 30
Րէժի	(Tab. Turcs)	324 —
Գօնսօլիտ.	(K. Turque D.)	26 52
Շըմէնտըֆէր	(Lots Turcs)	116 —
Պանգ. Օթթ.	(Banque Ott.)	564 —
Թրանսվալ	(Transvaal)	135 50

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

ԲԱՐԻՍ, 2 Մարտ.— Մ. Վալտէք-Րուսօ՝ պու կիւն էօյլէ վագթընտա եաթագտան գալգմըշ տըր. տօգթօր Բօարտէլ միւշարիլէյհ պաշ վէքիլին 10-12 կիւնէ գատար քեամիլէն իատէի սըհհէթ իտէճէկլերինի թէէմին իտիյոր։

ԲԱՐԻՍ.— Մ. Վալտէք Րուսօնըն ահվալը սըհհիյէսի հագգընտա պու ագշամ նէշր օլունան բաթթօտա, մէճրուհըն խաֆիֆ պիր հարարէթլէ պաշ ագրըսընտան մուզթարըպ օլտըղը պէեան օլունմուշ տըր։

ՌՈՄԱ.— Բարա հազրէթլէրի՝ 93 ինճի սէնէի տէվրիյէնի վիլատէթի միւնասիպէթիյլէ, թէպրիք թէլէկրաֆլարը ախզ իթմիշ տիր. Միւշարիլէյհ գարտինալլար հէյէթինի չէնլիքլէրտէն սօնրա գապուլ իտէճէք տիր։

ՊԷԼԿՐԱՏ.— Պիւտճէ գօմիսիօնը րէիսի Մ. Մօսիթչ՝ գօմիսիօն ազասընըն էքսէրիսիյլէ իխթիլաֆը էֆքեար հասըլ օլտուղունտա մէջլիս, իսթիֆասընը վէրմիշ տիր։

ԼՕՆՏՐԱ.— Սայկօնտան ալընան պիր թէլէկրաֆնամէէ կէօրէ, 250 եօլճիի համիլ պիր Ճօն կէմիսի՝ Հօնկ Քօնկ Սիէնսէ զարգ օլուպ, 200 քիշի թէլէֆ օլմուշ տըր։

ԼՕՆՏՐԱ.— Գարագասատան ալընան պիր թէլէկրաֆնամէտէ, ասըլարըն րէիսի տօգթօր Գարաիրըն՝ Վէնէզիւէլատան Գօլօմպիա հուտուտունա իէնի պիր թէճավիւզ իքրա իթմիշ իսէ, քիւլլիյէթլի գուվվէթ տուշար օլտուղտան սօնրա, րիճաթա մէճպուր օլտըղը պիլտիրիլմիշ տիր։

ԼՕՆՏՐԱ.— Լօրտ Քիչնէր՝ Թասգըլէրինէ 33 միւֆրէզէ սէվք իթմիշ օլտուղը հալտէ, մուհասըրլէրինէ քեամիլէն մուվաֆֆագ օլամատան, Տէվէթ վէ Շէօյնըն մաղլուպիյէթլէրինտէ պուլունան գուվվէի աքէրիյէ իլէ Պլօգհավզլար խաթթընը թէճավիւզէ մուվաֆֆագ օլտուգլարը թէլէկրաֆ խապէրլէրինտէն տիր։

ԼՕՆՏՐԱ.— Լօրտ Քիչնէր՝ Պօէրլէրին Գիլէրգստրօբ մուհարէպէսինտէքի մուզաֆֆէրիյէթլէրինի պիր թէլէկրաֆընտա թաստիգ իթմիշ տիր։ (Մէկ քիւ մուհարէպէտէ Պօէրլէր՝ Ինկիլիզլէր տէ պիր թայտըր։ Սիւվարի վէ իւչ միւֆրէզէ թիւֆէնք էնտազը էսիր վէ իքի թօփ զապթ էթմիշլէր տիր)։

ԲԱՐԻՍ.— Մէմօրիալ տիփլօմաթիգ կազէթասը՝ Ավուսթրիա-Մաճարիսթան իմբէրաթօրու իլէ Ինկիլթէրա վէ Իթալիա գրալլարը պէյնինտէ Սագրէ մօտա պիր միւլագաթ վուգուա կէլէճէկի մէվսուգան պէեան իթմէքտէ տիր։

ԲԱՐԻՍ.— Բրէնս Կիզօնըն ճէնազէ մէրասիմի փայրը բէսմի սուրէթտէ իճրա իթիլմիշ տիր, Ռումանիա գրալը հազրէթլէրի վէ Տէրսատէթ Ռումանիա սէֆարէթի հէյէթի թարաֆընտան կէօնտէրիլէն չէլէնքլէր նազարը տըգգաթը ճէլպ էթմիշ իտի. Մէլօն գուրպընտա տէֆն օլունաճագ տըր։

ՆԻՒԵՕՐՔ.— Շիգագօլի պիր ֆուրթունա՝ հիւքմ իթմէքտէ տիր. խասարաթ միւհիմմ տիր։

ԲԱՐԻՍ.— Նիւ Եօրգտան պիլտիրիլիյօրքի կէօրէ, չըմալի Ամէրիգա տէմիր եօլլարը հիսսէտարանը՝ պիր տէմիր եօլը սէնտիգասը թէշքիլինէ, նըզամաթը մէվջութէ միւսաիտ օլմատըղընտան, մէզքիւր սէնտիգաեի պիր էճնէպի շիրքէթի հալինէ գօյմագ նիյէթինտէ պուլունուեօրլար։

ԿԷՃԷՔԻ ԹԷԼԷԿՐԱՖԼԱՐ

ԲԱՐԻՍ, 3 Մարտ.— Մ. Վալտէք Րուսօնըն ահվալը սըհհիյէսի էյի տիր։

ԼՕՆՏՐԱ.— Սէսիլ Րօտս էօլմէմիշ տիր ֆագաթ աղըր սուրէթտէ խասթա տըր։

ՕԳՆԱԿԱՆ ԴՐԱԳԻՐ ՄԸ

որ բացի Հայերէնէ, գիտէ նաև Տաճկ. և Գաղղիերէն, համեստ ամսաթոշակով պաշտօն մը կը փնտռէ։ Փափաքողներ թող հաճին դիմել «Մանզումէ»ի Վարչութեան։

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԳԱԼԱԹԻԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսհ. Ում. տիւն ագչ. գար.			28—31½
»	»	» էն եիւքսէք	28—35
»	»	» էն աշաղը	28—28½
Ռումէլի շըմէնտ. ագչմ. գիմէտ			114—¾
»		» էն եիւքսէք	115—⅜
»		» էն աշաղը	114—⅛

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Րէժի ագսիօնը Օս. լիր.	
Սիկորթէ Ա.	0—15
» Բ.	—66
Թրամվայ	5—87½
Տիւնէլ	1—55
Օպլիկասիօն Թրամվայ	483—
Ասխուրանս	3—55
Փորթօրասիօն	0,09,9
Գօմփթուար	0,09,3
Լօրիօն	53—50
Պանգ Նասիոնալ տը Կրէգ	405—
Թրանսվալ	135—
Րըհթըմ թահվիլաթը	476—
Գրէտի Ֆօնսիէ Էժիպսիէն	267—
Անատօլը շըմ. ագսիօնը	10—27½

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ՖԻՅԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղշ. տան	ղշ. փր.
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը	108—05
Մէթալիք	97—
Ինկիլիզ լիրասը	110—06
Ֆրանսըզ ալթունը	87—22
Բօլ	90—
Գրէմից ալթունը	51—06
Գարպօն գայմէսի	8—59

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 28 փէտրվար

Ինկ. էսհամը Ինկ. լիրասը	94—93
Օսմ. էսհամը գարանտը	26—25
» » Բ	28—25
« » Գ	51—50
Օսմանլը Պանգասը	12—75
Մըսըր Տույ. մութթահըտէ	107—50
Պուլկար իսթիգրազը	83—
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վատէ	25—32½
Թրանսվալ	5—56
Շարթըրէթ	4—

Բարիզ 3 Մարտ

Ֆրնս էսհ. 4% ֆր.	101—30
Եէնի Օսմ. էսհամը գարանտը	26—57
Րումէլի շըմէնտըֆէրի	117—25
Օսմանլը Րէժիի էսհամը	323—
» Պանգասը	565—
Գրէտի Լիօնէ	1055—
Իթալիա էսհամը	99—95
Բաթիօրիթէթիւրք	—
Օսմանիյէ	
Տուան Օթօման	—
Սբանիօլ	77—05
Թրանսվալ	169—
Գամպիօ 3 այ վատէ	225—10
Էժիպսիէն իւնիֆիէ	109—70
Շարթըրէթ	102—

ԳԱՄՊԻՕ

Լօնտրա	110—08
Բարիզ 3 այ վատէլի	22—81¼
Ֆիօրէն Մանտա	21—81
Վիէննա չէքի (գուրօն)	——

Պէրլին 2 Մարտ.

Րումէլի շըմէնտըֆ. (մարգ)	115—20
Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	20—325

Վիէննա 8 Մարտ

Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	239—90
Րումէլի շըմէնտըֆէրի ֆր.	111—50
Օսմանլը Րէժի ագսիօնը	299—

0—0—0—0—0—0—0—0—0—0

ՄԱՆԶՈՒՄԷՆԻՆ ԹԷՖՐԻԳԱՍԸ (73)

ՄԻՒԵԼԼԻՖԼԵՐԻ

ԺՈՐԺԷՆ ՕՀՆԷ ԼՈՒԻ ՓԻՒՌՑԻՍՏ

ՊԻՐ ՍԷՐՍԷՐԻ

Թրիպիւս՝ հէքեաէնի պիթիրտիկի կիպի, Մարքիզ՝ քէմալը հայրէթ վէ խուլուս իլէ տէտիքի։

— Շիմտի, պիր չօգ տէֆալար էօլիւմէ գարշը կէօյիւս վէրիրշնիզ՝ հէք պէնիմ իչուն օլսաեօր հա՛, տիւշմէնիմիզ եօգ իքէն, պիւթիւն պէնիմ տիւշմէնլէրիմի քէնտինիզէ տիւշմէն իթտինիզ։

— Մագսատըմը պօզամատըլար եա վէ պօզամաեաճագլար։

— Խա՛յր, խա՛յր, արթըգ պէնիմ իչուն տէօքիւլէճէն կէօզ եաշլարը, ագան գանլար քիֆայէթ իտէր. պէնիմ իչուն պունտան սօնրա թէհլիքէյէ տուշար օլմանըզը իսթէմէմ. պէնի եալընըզ պըրագընըզ քի, սիզէ բահաթ գալապիլէսինիզ։

— Պէօյլէ պիր սէօզ սէօյլէմէյինիզ, պէնի տաղտար իթմէնէ մուվաֆագաթընըզ իչուն, սիզի ֆէնա հալտէ տարըլթմըշ օլմագլըղըմ լազըմ կէլիր. պէն պըրագտըղըմ հա՛. ինտիմալ կէօրիւեօ՞րմուսունըզ. չու օթուրտուղունուզ եաթաղըն պաշ ուճունտա տէխլիմիտիրքի, մուավէնէթը մէլէքանէնիզլէ պէնի էօլիւմտէն գուրթարտընըզ. պէլքի պանա կէօսթէրտիկինիզ լութֆ ու մէրհամէթ՝ չու զավալլը սէրսէրիյի սիզէ րապթ իտէճէկ, պիր չօգ կիւչլի վէ գանլը պաղլար պէնի սիզէ պաղլամըշ օլաճագ. օ վագըթտան պէրի տէխիլմիտիր քի, Փօլիսլէրին վէ ճազու էլիզայի պիւթիւն ֆիլթրէլէրին նասըլ պիրէր մէլուն օլտուգլարը սիզէ մալիւմ օլսուն։

Գու արալըգ գուլիպէնին խարիճինտէ պիր սիլահ չագըրտըսը իշիտիլտի. գարու չիտտէթլէ աչըլըպ, քէօյլիւ գըեաֆէթինտէ պիր կէնճ տէլիգանլը իչէրի կիրտի. Լօրանս գօրգարագ պաղըրտը. Թրիպիւս՝ հէմէն սիլահընը գաբտը, մէճնուն չախմագ իւզէրինէ նըշան ալտըյսա, մէրգումա տըգգաթլա պագտըղը կիպի, սիլահընը աշաղը ալտը. մէճնուն չախմագ տախի տըգգաթլա Թրիպիւսէ պագըպ, անը թանըմայաճագ կիպի, իլերի պագտըղտա, Թրիպիւսէ պագարագ, անը թանըտը. էյիւ՛ուզատարագ տէտիքի։

— Ա՜հ սիզմիսինիզ, էֆէնտի. թէսատիւֆէն սիզին կիպի պիր ճէնապ պիր աթէշին գուլիպէսինէ կէլիշիմէ մութէշէքքիրիմ։

— Թէսատիւ՞ֆմի։

— Շիւպհէսիզ, արթըգ սիզին տէհշէթլի րէֆիգլէրինիզինլէ խուսուս թապիպլինիզ Պօնէ Րօժըն թէշրրուզաթընտան գուրթուլտում։

— Տիմէք փիրար բոխեօրտունըզ։

Կէլէն ատէմին գօնթ տը Վէրնոյ օլտուղը էլպէթ անլաշըլտը։

Թրիպիւս — էֆէնտիմ, շիմտի սիզ քէնտինիզէ պէնիմ էսիրիմ նազարըյլա պագմաքօրմուսունըզ։

— (Շիտտէթլէ պաշընը գալտըրըպ, սիզտէ պու ֆուրսաթտան ֆէնա իսթիֆատէ իտէպիլիրսինիզ ֆագաթ, սիզ՝ Թանըտըղըմ ատէմ իսէնիզ, քէնտիմի էսիրինիզ տէյիլ պիլաքիս միւսաֆիրինիզ ատտ իտէրիմ. քէնտի ախզըմա պուրախա կէլտիմ, հուրրիյէթիմի տէ մանի օլմայանըզ խըյանէթ իթմիշ օլուրսունըզ։

— Խըյանէթ տէյիլ ճինայէթ օլուր. տիւն կէճէքի լութֆունուզը տահա ունութմատըմ։ Սիւքիւթ իթտիլէր. գօնթ Վէրնոյ՝ գուլիպէնին հայրէթլէ թէմաշա իտէրքէն, գարու աչըլըպ, լը Բիւճլօ իչէրի կիրտի վէ գօնթ գօրգտու. գօճա իխթիեար պիր սիլահ իտի, էլինտէ պարուտ իսի իլէ, Թրիպիւսի կէօրտիւէի կիպի, էլինի չարգըսընա կէօթիւրիւպ տէտի քի.

— Գօմա՛նտան, էմրինիզ իճրա օլունտու։

— Հա՞նկի էմր։

— Էմր իթտիկինիզ գուրշուն մէսէլէսի։

— Է՛յ։

— Օ գուրշուն՝ պիր չարէէքտէն պէրի, սէօյլէտիկինիզ խալինին պաշընտա սաքին տիր։

— Նէ՞, Մալօ…

— Էվվէթ նէրէ պաթտըսը Մալօնըն պաշընտա։

Մալօնըն վէֆաթընտա տախի կէլէն պու խապէր՝ Թրիպիւսի միւքէտտէր իթտի, զիրա զավալլը Բիւրկիզ՝ հէր նէ գատար մէրգումը րէտտ իթմիշ իսէ տէ, վալիտէ օլտուղը իչուն, էնէ մէէսուս օլտաղընը տէրխաթր իթմիշտի. լը Բիւճլօ սէօզլէրինէ տէվամ իլէ։

— Լաքին շաթօտա պիր ազ տահա գալմըշ օլսա իտի, էշգըեանըն հէրսինի էլտէ իտէճէք իտի. Նէլէր եալըտըղըմը պիլիրմիսին։

— Բէք էյի, բէք էյի, մուվաֆֆագըյէթլէրինի սօնրա նագլ իտէրսին. կէօրիւեօրսուն եա՛, Մարքիզ բահաթսըզ տըր։

— Օլա պիլիր, մուհասսաթըը գալպինէ թագըլըմ իտէրիմ։

Եա՛ Րափալի, սահիլէ տօղրու գաչըրդըղը էկէր պիլիեօրսաք եա՛, ա՛հ քիւչիւք գօնթ հազրէթլէրի։ Թէքրար կէօրիւշտիւրմիւեիմիզ պէք մէմնուն օլուրում. հա՛յտէ, պապա լը Բիւճլօ իլէ պէրապէր կէլինիզ տէ նահիյէ միւտիրինէ պիր ազ կէօրիւշէլիմ։

Թրիպիւս.— Սա՛ւս գօճա իխթիեար, պէլքի Գօնթուն պուրատա օլտուղունը իշիթիրլէր։

Լը Բիւճլօ.— Զաթէն պէն անլէրէ խապէր վէրէճէկիմ։

— Նամուսլու ատէմլէր՝ քէնտիլէրինէ իթիհամ իտէնլէրի էյի վէրմէզլէր։

— Նէ՞ սէօյլէեօրսուն պէ՛, եօգսա սէն տէ…

— Սուս արթըգ, սէնին գաֆան տըւմանը տըր. պիր ազ տըշարը չըգ տա թէմիզ հավա ալ։

— Ա՛յ, սէն պէնիմլէ էյլէնմէ, պէնի Թարտ իթմէք իմքեանը եօգ. թաղըմ պաղըրսըն։

(Տէվ.-Ի)

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԷՖ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

Մուամիլէդ' օն պիր սէնէ մուգատտէմ, Մէքթէպի Հուգուգը Շահանէտէն պա չահատէթնամէ, խուրուճ իթմիշ, վէ զայրէթ ու խթիգամէթիյլէ վէ քեարին հիւմիւ Թէվէճճիհ վէ էմնիյէթինի գազանմըշ, երպապը նամուս վէ միյագաթտան վէ պիրինճի սընըֆ տաւա վէքիլլէրինտէն մաարուֆ պիր զաթ տըր:

Քէնտիլէրի' հէր նէվ Շէրի, Հուգուգ, Ճէզա վէ Թիճարէթ տավալարընը տէրէօհտէ իտէր:

Պիր մէպլաղը մալիւմ մուգապիլինտէ ալթը այլըգ վէ սէնէլիք աբօնէ գապուլ իտէր:

Տավալարը հագգընտա մէճճանէն մալիւմաթ ալմագ խթէհէնլէրէ պէյէտէնը րէյ վէ իֆտայը մալիւմաթտան գաչընմազ: Էքսէր տավալարտան բէչին իւճրէթ ալմատըղը կիպի, բէք չօգլարընըտա սուլհէն Թէսվիյէտէ գուսուր էյլէմէզ: Սապահլարը սաաթ 2—6ա վէ աքշամլարը տախի 9—11է գատար եազըխանէսինտէ պուլունուր:

Իտարէխանէսի' Պապը Ալի ճատտէսինտէ Մուսուլ խանընտա 22, 23 վէ 24 նումէրօլը օտալար տըր:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ
Ս. ԴԱՒԹԵԱՆԻ «ՆՈՐ ԴՊՐՈՑ»Ի
Ը. պրակը:
Մամուլի տակ է Թ. պրակը:

ՃԷՅԼԱՆ
ՀԱՋԸՐ ԷԼՊԻՍԷ ԻՁՈՒՆ ՊԷՕՅԻՔ ՄԱՂԱԶԱ
ՋԱՐԻՖ, ՈՒՃՈՒԶ ՎԷ ՏԱՅԱՆԸՂԼԸ

Սուլթան Համամընտա էէնի աչըլան մէյտանա նազըր, Բէնթօ խանընըն խարիճինտէ, Ն. 2:

ՃԷՅԼԱՆ մաղազասընտա զարիֆ, տաեանըգլը, ալէա վէ հէր մէվսիմին մօտասընա վէ հիւանը Թապիաթա մուվաֆըգ վէ հէր սիննէ վէ վիճուտէ ույկուն էրքէկ վէ գատըն վէ չօճուգ էլպիսէլէրի մէվճուտ պուլունուր:

ՃԷՅԼԱՆ մաղազասընըն միւէսսիսի Ռուբէն Մաղաքեան' պիր չօգ սէնէլիք Թէճրիւպէլէրինտէն, միւշթէրիլէրինին տախի խթիֆատէ իթմէսինի արզու իտէրէք, հէր պիր լիպաս իչուն օլ տէրէճէ ուճուզ վէ գապիլը իչթիրա ֆիաթլար Թագտիր իթմիշ տիր քի, հէրկի վէ ճէնէպի հիչ պիր մաղազա քէնտիսի իլէ րէգապէթ էտէմէզ:

Միւհթէրէմ միւշթէրիլէր' պիր թէչրիֆլէրիյլէ մէզքիւր հագգըգաթը Թաստիգ պույուրաճագլար տըր:

Էմր պույրուլտուղը հալտէ, եօլչիւ իւզէրինէ զաէէթ եագըշըգլը էլպիսէլէր տախի իմալ օլունուր:

ԲԱԶԱՐԼԸԳ ԵՕԳ ՏԸՐ:

ՆԻՒՄԻՐՕՍԸ 2 ՂՐՇ. ՏԸՐ

ԲԱԶԱՐ կիւնլէրի տախի ԱՉԸԳ տըր:

ՉԿԱՐԴԱՑԱԾ ՄԻ' ԱՆՑՆԻՔ

Ափիոնը, ոսկորները, Ջիղերը, ականները և մարդուս կազմուածքին ուրիշ մասերը որոշեալ քանակութեամբ ՖՕՍՖՕՐ կը պարունակեն որ մարմնոյն առողջութիւնը պահպանելով անդադրնորեն կանոնաւորաբար աշխատելուն կ'օգնէ: Այս Ֆօսֆօրը որ Թանկագին է մարդկային կազմուածքին համար, չատ անգամ կը քիչնայ հիւանդութեանց պատճառով և այն անձը որ կորսնցուցած է մարմնոյն ֆօսֆօրը, տեւական տկարութեանց կ'ենթարկուի: Ախորժակը կը տկարանայ, Ջիղերը կը Թուլնան, ծունկերը կը կտրտին, ամբողջ մարմնոյն և գլխաւորաբար ուղեղին մէջ յոգնութիւն կը զգայ, սիրտը կը տրոփէ և դեռ այս կարգի չատ մը անհանգստութիւններ կը տառապի:

Կորսուած Ֆօսֆօրը կրկին արեան մէջ մտցնելու և զայն զօրացընելու համար, բժիշկներ երբ հնարք մը կը խորհէին, այս տարի Բարիզի առաջնակարգ քիմիագէտ Պիլեօն' O ՎO ԼԷՍԻԹԻՆ ՊԻԼԵՕՆ անուամբ դեղ մը հնարեց որ կորսուած ոյժը կատարելապէս կը մտցնէ արեան մէջ, Ջիղերը, ոսկորներն ու մարդուս կազմուածք. կը զօրացնէ, և մարմնոյն դիւրաչարժութիւն կուտայ: Անոնք որ իրենց ուղեղն ու մարմինը յոգնեցուցած են, անոնք որ գեղծումներու պատճառով անկարողութեան մատնուած են և վերջապէս անոնք որ ոյժի պէտք ունին, անհրաժեշտ է որ O ՎO ԼԷՍԻԹԻՆ ՊԻԼԵՕՆ O vo-lécithine Billon առնեն: O վo լէսիթին Պիլեօնը որ ամէնէն ազդու դեղն է չաքարախտին, ընդունուած էր Ֆրանսայի բժշկական Ակադեմիէն և կը ծախուի մեծ դեղագործներու ու դեղավաճառներու քով:

ԳՐԳԱՆԻ ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑ 1902
ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Յօրինեալ ՄԱՐՈՒՔԷ Ա. ՅՈՎՍԷՓԵԱՆԷ

Տէր եւ Հրատարակիչ
Մ. ՍԱՐԸԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
Գին 30 Փրյ.

Բուն ՕՐԱՑՈՅՑԷն զատ' ունի Յաւելուած մը' զանազան կարեւոր ծանօթութեանց:

* * *

Ազգ. Հիւանդանոցի մի քանի տարիներ առաջ հրատարակած Ընդարձակ Օրացոյցի դիրքն ու բովանդակութիւնը խիստ ճոխացած ըլլալով' Բողոքական և Հռոմէական ազգայինք սկսած են անոր մօտ Օրացոյցներ պատրաստել, ուստի Սարըեան Եւ Ընկ. Տպարանը' բազմաթիւ Ազգայնոց խնդրանաց համաձայն այդ պակասը կը լրացնէ, այս նպատակաւ միայն հրատարակելով Ներկայ Օրացոյցը, առանց մաքէն անցընելու Ազգ. Հիւանդանոցի Օրացոյցներուն վնասել:

Կը ծախուի բոլոր Հայ գրավաճառաց խանութները: Նաեւ կը գտնուի Պահճէ Գաբու, Ջրավաճառ-Գրավաճառ Նշան աղայի, և Բերայի բոլոր Հայ ծխավաճառներու խանութները:

Կեդրոնատեղին է Սարըեան Եւ Ընկ. Տպարանը, Պապը-Ալի ճատտէսի Թիւ 38

Իսկ Իզմիրի մէջ Այի Եօրկի փողոց Գ. Պաչպազիրկեանի խանութը և Հայոց Առաջնորդարանին դիմացը ծխավաճառ Տիգրան Տէր-Մաթէոսեանի խանութը:

ՈՒԷՍԴԸՐՆ

ԲԱՐԼԱՄԷՆԹՕՆԸՆ ԳԱՐԱՐԸ ՄԱԽՍՈՒՍԷՅԼԱ ԹՕՐՕՆԹՕ ՎԷ ԼՕՆՏՐԱՏԱ
1851ՏԷ ԹԷԷՍԻՍ ՕԼՈՒՆՄԸՇ
ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ԻՆԿԻԼԻԶ ՍԻԿՕՐԹԱ ԳՈՒՄՊԱՆԵԱՍԸ

Թազմին օլունան զիյանլարըն մէճմուի	ինկ. լիրա	6,000,000
Մէվճուտ աքչէ վէ հասըլաթը սէնէվիյէ	» »	1,250,000
Քեամիլէն Թէէտիյէ օլունմուշ սէրմայէ	» »	410,000

Թուրքիա չիւպէսինին միւտիրի ումումիսի. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Իսթանպօլ, Պահճէ Գաբու, Անանիատի խան, Ն° 20, 21, 22:

Թաչրալարտա իւկիւզար վէ միւթէպէր աճէնթէլէր արանըլմագտա տըր

ԻԽԹԱՐ.— Շէհրիմիզին էն մաարուֆ Ֆրանսըզ վէ Ալման գումպանիալարըն սէրմայէսի հասըլաթընա նիսպէթէն 100 % օլտուղը հալտէ Ուէսթըրընքի 125 % տիր: Իշթէ պու հագիգաթ Ուէսթըրն բաղլըլէրինէ Թէֆֆվիգ իթմիրմէյէ էն պէօյիւք Թէէմինաթ տըր:

ԱՐԻՍ ԵՒ ԸՆԿ

ՇՈԳԵՇԱՐԺ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ
ՀՈՏԵՂԻՆԱՑ ԵՒ ՕՃԱՌԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1889ին
Կ. ՊՈԼԻՍ
Թոփհանէ

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ

Արուեստագիտական վերջին կատարելագործութեամբ և առաջնակարգ մեքենաներով օժտեալ և եւրոպացի վարպետի մը հսկողութեան ներքեւ կ'արտադրէ ամենամաքուր հոտեղէններ ինչպէս նաև Թուալէթի հոտաւէտ և լուացքի պարզ օճառներ:

Տեսակի ազնուութեան մասին եւրոպական ամենամեծ գործարաններու ապրանաց դէմ մրցելու առաւելութեան կը միացնէ գիներու գերազանց աժանութիւնը: Փափաքողներուն քաթալօկը ձրի կը ղրկուի:

Մեծաքանակ գնում ընել ուզողները կրնան դիմել Կ. Պոլսոյ մէջ Օրօստօ-Պաք և Կ. Ինճիճեան Որդիք վաճառատուններ, իսկ գաւառներու և օտար երկիրներու մէջ դիմել գործակալութեանց որ ի ստորեւ, ուր պիտի գտնեն նմոյշներու ցուցադրութիւն մը' պէտք եղած բոլոր տեղեկութիւններով:

ԲԱՐԻԶ.—ՊՊ. Լաքարիէռ Որդի և Ընկ. 28, Ռիւ Շաթօտէօն:
ՊՈՄՊԱՅ.—ՊՊ. Ապքար և Ընկ.
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ.—Պ. Մ. Գալֆաեան.
ԳԱՀԻՐԷ.—Պ. Հ. Ռոզանթալ.
ՌՈՒՍՃՈՒԳ.—Պ. Պ. Կ. Ինճիճեան Որդիք.
ՎԱՌՆԱ.—Պ. Կլեմս Արտիթի.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ.—Պ. Պ. Վ. Ս. Մեծատուրեան:
ԻԶՄԻՐ.—Պ. Յակոբ Մումճեան:
ՌՈՏՈՍԹՕ.—Պ. Յակոբ Բոսվաճեան:
ԶՄԻՒՌՆԻԱ.—Պ. Հայնրիխ Վասնինկ.
ՍԷԼԱՆԻԿ.—Պ. Տինօ Ֆէրնանտէզ.
ԻՍԿԻՒԲ.—Պ. Մ. Քափուանօ.
ՊԷՅՐՈՒԹ.—Պ. Ֆրանքէլ Շիֆֆնէր.
ՍԱՄՍՈՆ.—Պ. Պ. Պետրոսեան Եղբարք:
ՏՐԱՊԻԶՈՆ.—Պ. Արիս Կ. Ինճիճեան. 24—16

ՊԱԼԳԱՆ
ՍՕՖԵԱՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՕՐԹԱ ՇԻՐՔԷԹԻ
ՍԷՐՄԱՅԷ, ԻՀԹԻՅԱԹ, ԹԷՄԻՆԱԹ ՖՐ. 7500000

1899տա մէրի իւլ իճրա էօմիւր սիկուրթասը պէտէլի	Ֆրգ.	19,534,276
» » սանկըն » »	»	460,267,203
» » » » բրիմի	»	1,433,965

Էօմիւր-էօմիւրէ վէ չօճուգլար իչիւն միւթէտտիլ չէրաիթ իլէ սիկուրթա ագտ իտէր

Եանկընա գարշը հէր նէվի պինա վէ էշեա իւզէրինէ սիկուրթա ագտ իտէր:

Նագլիյաթ գարշըլըգընա գարշը մալ, էվրագը նագտիյէ վէ վափօր սիկուրթասը գապուլ իտէր:

Հիսսէտարանա' 1896տա 18½ %, 1897տէ 18%, 1898տէ 18%, 1899տա 16% Թէմէթթիւ Թէվզի իթմիշ տիր:

Շիրքէթին Պանքէրլէրի: (Տէրսաատէթտէ Գրէտի Լիօնէ,)Լօնտրատա Անկլօ Աւսթրիան Պանգ, (Սօֆիատա Պանգ Նասիօնալ Պիւլկար:

Թաշրալար իչիւն միւսաաիտ վէ միւթէպէր գէֆալէթլի աճէնթէլէր արանըլըյօր

Թիւրքիա իչիւն ումումի աճէնթէ ԱՐՇԱԿ ՌՈՒՆՃԵԱՆ
Գալաթա Մէրթէպանի սօգագ, Ճէքմէճէ խան
Թիւրքիա իչիւն ումումի միւֆէթթիչ.— Ա. ԿԻՒՐԵՂԵԱՆ

ԻԼԱՆ

Խարիճիյէ միւսթէշարը միւթէվէֆֆա Արթին փաշանըն էմվալը մէթրուքէսի' Դըւմէթը Ասքերիյէ մահքէմէսի մարիֆէթիյլէ, միւթէվէֆֆաի միւշարիլէյհին Պէյ Օղլունտա Շիշլիտէ Պէօսիւք տէրէ ճատտէսինտէ քեաին գօնագընտա իչպու Թարիխը իլանտան իթիպարէն, պէ հէր չիհարշէնպիհ վէ բազար կիւնլէրի սաաթ իւչտէն աօգուզա գատար բէչին ազչէ իլէ սաթըլաճաղը իլան օլունուր:

Ֆի 22 գիլգատէ սէնէ 1319

1—3

ԷՃԶԱԽԱՆԷԻ ԹԻՒՐՔԻԷ

Սիրքէճիտէ քեաին (Էճզախանէ-Թիւրքիյէ) Էէվմը քիւշատընտան պէրի կէօսթէրտիյի խիտմաթ վէ տըգգաթի տան վէ իհզար օլընան քեաֆֆէի էտուիյէնին խալիսիյէթ վէ էհվէնիյէթինտէն տօլայը չէհրիմիզին էն միւքէմմէլ էճզախանէսի օլուպ; տիկէրլէրինէ նիւմունէի իմթիսալ օլմագ չէրէֆինի իբրազ իթմիշ տիր. պու տըգգաթ վէ ինթիզամա մունզամ օլան Թէհարէթ վէ նէզաֆէթ մէսէլէսի քի էճզախանէլէրճէ աոլ նազարը էհէմմիյէթէ ալընաճագ մէվատտըն պաշլըճասը տըր. ամմէնին միւշէլլէմի վէ տէվաիրը ըսմիյէնին տախի մուսատտագ օլտուղը իւզրէ պուրատա քէմալը իլէ ճարի տիր. պու կիպի պիր Թէէսիսատէն պէքլէնիլէլ չու խուսուսաթը միւսթէհէնէլէյէ պիր միւէսսէսէ օլմագ ուզրէ Թէսիսինէ մէպնի խաստալարըն եազդըրդըգլարը ռէչէթէլէր իւճրէթ ալըէճէ Թատիպ իտիլիր վէ էճզալարըն մէվճուտ վէ պիր մէպլաղ էտուիյէ հէր վագթ պուլունուր. մէզքիւր էճզախանէտէ միւսթահզէրաթը թըպպիյէ, էտուիյէ վէ սաիրէ էհվէն ֆիաթլա սաթըլմագտա տըր. Մէզքիւր էճզախանէտէ քեաֆֆէի էտուիյէ իլէ պէրապէր էմսալը նէֆիսէ տախի սաթըլըր:

Մէզքիւր էճզախանէտէ քեաֆֆէի իլէ վէ էմրազա գառշը Թէչխիսի պու պապտա սիպէտ մէշհուր էճզա Թէրքիպ իտիլմէքտէ օլուպ. Էճզախանէտէ պուլունան սաաթ տէվամընտա Թէպիպլէր մուայէնէ իտէրլէր. վէ պու Ճէհէթլէ Մէքթէպի Շահանէի Թըպպիյէտէ Ճէրրահի մէշհուր Թէպիպլէրտէն պաչ պիր Ճէնապը Թէչրիֆ իթմէքտէ տիր. Մուայէնէ պարէսիզ իճրա օլունուր. Թէվէճճիհ վէ մուամիլէլէրինտէն պիր ֆէնալըգ կէօրիւլմէյէճէյի վէ պու ճիհէթլէ էճզախանէ մէզքիւրէ միւրաճաաթ իտէնլէրին ֆէվգալ'ատէ մէմնուն գալաճագլարը պէյան օլունուր. 8—1

Տէր և Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

Լ'ՈՒՆԻՕՆ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՎԷ ԷՕՄՐ ԻՁՈՒՆ ՍԻԿՕՐԹԱ ԳՈՒՄՊԱՆԻԱՍԸ
1828 վէ 1829ՏԱ ԹԷԷՍՍՈՒՍ ԻՏՄԻՇ
Բարիստէ Բլաս Վանտօմտա, 9 նումէրօլու տաիրէի խուսուսի:

ՀԱՐԻԳ ՇԻՐՔԷԹԻ		ԷՕՄՐ ՇԻՐՔԷԹԻ	
Սէրմայէ վէ իխթիեաթ	107,000,000 Ֆր.	Սէրմայէ վէ իխթիեաթ	153,000,000 Ֆր.
Սէնէլիկ մագպուզաթը	21,000,000 »	1900 մագպուզաթը	17,000,020 »
Էօտէնէն զիեան	252,000.000 »	Էօտէնէն զիեան	120,000,000 »
Սիկուրթալը խանէլէրին գըյմէթի	19,000,000 »	Սիկուրթալը էօմիւր	260,000,000 »

1828 L'UNION DE PARIS

ՊՈՒ ՇԻՐՔԷԹ զաեէթ միւսաիտ չէրաիթ իլէ Թիւրքիատա սիկուրթա գապուլ իտէր ԷՕՄԻՒՐ ՍԻԿՕՐԹԱՍԸ տախի միւթէթէլիֆ սուրէթտէ վէ խուսուսի էհվէն ֆիաթլա էօմիւր սիկուրթա իտէր:

ՇԻՐՔԷԹԻՆ ՊԱՆԳԱՍԸ «Պանգ Օթթօման» օլուպ, Սթանպօլ Աժանսը տախի Կալաթատա «Պանգ Օթթօման» գարշըսընտա տըր:

ՓԱՐԻԶ ՍԷՐԿԻՍԻ ՈՒՄՈՒՄԻՍԻ
1900
ԱՄԷՐԻԳԱՆԸՆ ԷՆ ՄԷՇՀՈՒՐ ԴԻՔԻՇ ՄԱՔԻՆԱՍԸ
ՍԱԱՏԷ, ՄԷԹԻՆ, ՍԷՐԻ, ՀԱՖԻՖ

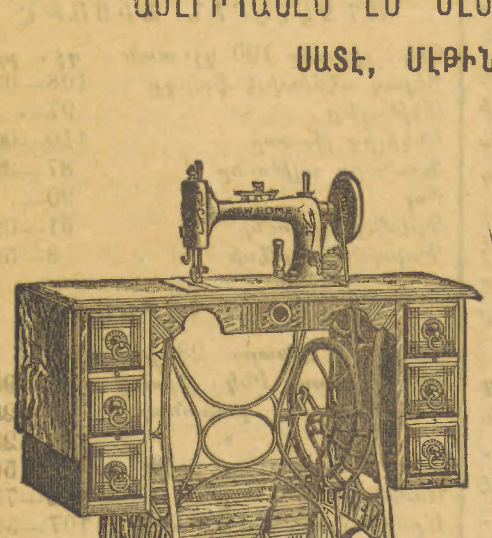

ՆԻՒ-ՀՕՄ

NEW HOME

Մէզքիւր Սէրկիի Ումումիսինտէ միւքեաֆաթընը, HORS CONCOUR րէգապէթսիզ գազանմըշ տըր:

Էն ուֆագ Թէֆէրրուաթընա գատար էմսալսիզ Թէվէֆֆիգ իտէր:

Թիւրքիա իչիւն եէկեանէ աճէնթասը ԱՄԷՏԻՕ ՍԱԼՎԱԹՕՐ

Մէրքէզի ֆիրումը Սթանպօլտա, Պահճէ Գաբուսընտա, Համիտիյէ ճատտէսի, Ն° 7 Թրամուէյ խաթթը իւզէրինտէ: ՇԻՒՊԷԼԷՐԻ' Իզմիթտէ, Սիլիվրիտէ, Աֆիօն Գարահիսարտա վէ սաիրէ:

)(126)(

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖՔԵԱՐ»Ի

ՔԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ՎԷՊ ՏԻՀՄԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԷ
ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Զ.

Տիկին Սէմըն, ինչպէս նաեւ Պէտրիս և Յովհաննէս առաջին անգամ կը տեսնէին պաշտօնական ընթերցումին ու աղօթքը կուսքերու նուիրուած: Հարանիքին չափ' այս տեսարանն ալ նորութիւն էր իրենց, ուր հիասքանչ կեցան պատկառանքով' չվիրաւորելու համար կրօնական զգացումները Հնդիկներուն: Ցետոյ չարունակելով իրենց ճամբան' մտան Ռաճա Սինկի պալատէն ներս, որուն հսկայ դռները երկու փողկերու վրայ բացուած արդէն իսկ կը նախապաչարէին հանդիսականները անկէ ներս տիրող պերճանքին մասին, որուն կարկառուն ապացոյցները ասկէ' դռնէն իսկ կ'սկսէին:

Պահապաններ դրան մուտքին առջեւ կեցած կը հսկէին, երբ հեռուէն նշմարեցին կուսակալին ընտանիքը, անմիջապէս պատկառոտ դիրք մը առին և հրաւիրակներ' որ հոն կ'սպասէին, առաջնորդեցին զանոնք դէպ ի ներս: Հսկայ դռնէն անմիջապէս մտան պարտէզ մը որ հիացում ազդեց հիւրերուն, իր ընդարձակութեամբը, ծառերու չքեղ պէսպիսութեամբը և գլխաւորաբար լոյսերու ակնախտիղ հոսանքովը, որոնց գունագեղ լուսաւորութեան տակ, ցորեկ դարձած էր մութ գիշերը:

Այս առաջին մասը հասարակ դասակարգին ուրախութեան յատկացուած էր ուր հինգ վեց հազար հոգիէ բաղկացած ամբոխ մը կ'եռար կը զեռար ցատկելով, սուլելով, պարելով և ուրախութեան վայրագ ցոյցեր կատարելով կոչտ նուագարաններուն և Պէնկալեան ջահերուն առջեւ: Ասոնք գրեթէ կիսամերկ էին մասամբ և բոպիկ ընդհանրապէս:

Պարտէզին ծառազարդ անցքին մէջ երկար չրջան մը բոլորելէ ետք մտան սրահ մը, որ արդարեւ կրնար ութերորդ հիաչալիքն համարուիլ, անոր համար մանաւանդ որ անակնկալ կերպով աչքի կը պարզուէր, խորչակոտ, չոր ու արեւակէզ քաղաքի մը մէջ: Հինգ հարիւր աւելի ծառաներ դուրսը կանգնած իրենց խոնարհ դիրքով ու պատրաստակամ դէմքով կը բազմապատկէին փառքն ու մեծութիւնը Ռաճաին, որուն իշխանական պալատը ամէն քան կը բացատրէր պերճաբարբառ: Սրահը կարելի չէր բաղդատութեան դնել ո'չ մէկ անհատական ձեռնարկի հետ: Հասարակաց չէնքեր միայն կըրնային այնչափ հոյակապ, չքեղ ու փառապանծ ըլլալ: Պէտրիս' դեռ սրահէն ներս չի մտած' Յովհաննէսի դառնալով.

—Մարդը իրաւ մեծ անձնաւորութիւն է եղեր. ըսաւ, աղէկ որ առիթը չարհամարհեցինք, դեռ չատ անակնկալներ կ'սպասեն մեզ ասկէ ետք:

—Բնականաբար' դուք մէկ երկու հասարակ հարմիք տեսաք և քիչ մնաց յուսահատէիք, տիկինը մանաւանդ ձանձրոյթ զգալ սկսած էր կարծեմ:

Ռաճան անմիջապէս դիմաւորեց կուսակալին ընտանիքը և չնորհակալութեան ու բարի գալուստի ձեւակերպութիւններէ ետք երեքն ալ նստեցուց սրահին գլուխը, բարձրաւանդակի մը վրայ, զոր յատկապէս պատրաստած էր օտարազգիներու համար:

Սրահն ուր առաջնորդուեցան հիւրերը, մեծ Թատրոնի մը ընդարձակութիւնն ունէր և գլուխ գործոց մը կըրնար սեպուիլ ճարտարապետութեան, իր անհուն կամարներով: Ամբողջութիւնը չինուած էր մարմարիոնէ, բաց յատակէն մինչեւ որմերն ու կամարները ո'ր կողմ ալ աչք ածէին հիւրերը, մարմարիոններ էին որ կը հիացնէին զանոնք իրենց երփներանգ գոյներով ու ճաչակաւոր դասակարգութիւնով: Դրուագներ, խոյակներ, քանդակներ, կամարներու օղակաւորումին, քիւերու չրթունքին ու առաստաղի տարածութեան վրայ ուրկէ կախուած քառասունէ աւելի Վենետիկեան ջահեր իրենց հազարաւոր մոմերով ու փոխադարձ չողչողումով ճշմարտապէս կը պատկերացնէին դիւթական սրահները Հազար ու Մէկ Գիշերներուն:

Հարսնեւորներ, ամէնքն ալ հագուած' Հնդկական ճոխութեամբ, կատարեալ դիւցի [?] հանդգամանքը առած էին որոնց վրան գլուխը լոյսերու ցոլքին տակ կը ճառագայթէր, պալանգիններու, զմրուխտներու, յակինթներու, կարկեհաններու և մարգարիտներու աչք չլացնող փայփլիւնով:

Գոհարներու ցոլքը, այն պարագաներու մէջ մանաւանդ աչքի կը զարնէր, երբ հիւրի մը գալստեան առթիւ հարսնեւորներուն ամէնքն ալ ստիպուած ըլլային ոտքի ելլել ու չարժիլ. լուսեղէն էակներ էին որ կ'երերտային, այնչափ առատ էր գոհարեղէնը անոնց վրայ: Իսկ Քաչմիրի, լահօրի նրբահիւս չալերը, անխտիր կը պճնէին հարսնեւորները, աննման ցուցադրութիւնը պարզելով այս առթիւ, Հնդկական դարաւոր ճարտարարուեստին:

Պէտրիս մօրն ու Յովհաննէսի հետ չորս հինգ վայրկեանի մէջ ասոնց ամէնքը դիտելէ ու խորամանկ ակնարկներով չորս կողմը ուսումնասիրելէ ետք, վայրկենական մելամաղձոտութեան մը ենթարկուեցաւ: Մեծ սիրտ աղջիկը կը կարծէր որ առաջնակարգ հարուստ մըն է հայրը, մինչդեռ անոր փայլն ու մեծութիւնը կը նսեմանար Ռաճային այս մէկ սրահին առջեւ որ գանձատուն մը կրնար սեպուիլ բաղդատմամբ իրենց հարստութեան:

Ամենէն աւելի ուչադրութիւն գրաւողը արհեստական մեծ սիրամարգ մըն էր որ Թառած էր սրահին կեդրոնը, ձոյլ ոսկեայ եռոտանիի մը վրայ: Թըռչուններու Թագուհին հոն ի հանդէս բերած էր ամբողջ պերճափառութիւնը փետուրներուն որոնց գունագեղ չքեղութիւնը բնականին յար եւ նման արուեստով պատկերացուցած էին, փետուրներուն տեղ անոնց գոյնին նման գունագեղ Թանկագին գոհարներ գործածելով: Գեղարուեստին նրբութիւնը մէկ կողմէն, վրան զետեղուած հազուագիւտ քարերուն ճոխութիւնը միւս կողմէն, չլացուցին աչքերը նորեկներուն որոնք չտես երեւնալէ վախնալով հանդերձ չէին կրնար զսպել զիրենք այս հրաչակերտ Թռչունը դիտելէ:

—Ի՞նչ կարժէ արդեօք, հարցուց Պէտրիս, հազիւ լսելի ձայնով:

—Մէկ միլիոն սթէռլինը քիչ է, պատասխանեց քարտուղարը:

Զեռնտուութեան կրօնական մասը տարբեր սրահի մէջ պիտի կատարուէր և հարս ու փեսան ներկայ չէին հոս:

(Շարունակելի)